

občina krško

NAS' GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

LETO VII

številka 8

25. JULIJ 1986

Senovo 190 LET RUDARJENJA

Senovo

Predsednik RS ZSS, Miha Ravnik, je na proslavi ob dnevu rudarjev in 190. obletnici obstoja rudnika na Senovem odkril spomenik senovskim rudarskim rodovom. V spremstvu Zorana Šolna, predsednika kolegijskega poslovnega organa Rudnika in predsednika SO Krško, si je tovariš Ravnik ogledal spomenik. (Foto: Tone Petrovič)

Ob častitljivem jubileju, 190-letnici začetkov izkoriščanja premoga na senovskem območju, je bilo proslavljanje 3. julija, dneva rudarjev in praznika delavcev REK, letos še posebno slovesno. Pred upravo rudnika so odkrili spomenik rudarskim rodovom (delo akademskega kiparja A. Demšarja) ter podelili številna priznanja in nagrade zaslužnim delavcem. Kulturni program so izvedli Delavski pihalni orkester Svoboda, recitatorji in moški pevski zbor iz Brestanice.

Zbranim na proslavi je spregovoril Miha Ravnik, predsednik RS Zveze sindikatov Slovenije. Z nekaj besedami je orisal razvoj rudnika iz Senovega, nato pa nadaljeval:

»Dvainpetdeset let je minilo od leta 1934, ko so rudarji rdečih revirjev začeli gladovno stavko proti neusmiljenemu kapitalističnemu izkoriščanju. Ti časi se ne smejo nikoli več povrniti in se tudi ne bodo. Porok za to je naša revolucija, je naše socialistično samoupravljanje, je naš delavec. Vendar pa spomin na tiste čase ne sme zamreti. Obujati in negovati ga moramo tudi na tretjejuljskih srečanjih kot primer proletarske trdnosti, odločnosti in enotnosti.

Splošni gospodarski in energetski položaj terja od vas rudarjev tudi danes napore in veliko premagovanja. To se kaže v višji proizvodnji, v ponovni rasti storitev, pa tudi v sobotnem, nedeljskem in prazničnem delu. Vaše delo je ena ključnih podlag za zagotavljanje potrebne energije. Rudarji in drugi delavci elektrogospodarstva imate zelo pomembno vlogo v razmerah, ko se opiramo in se bomo morali še bolj opirati na lastne surovinske in energetske vire, kar je eden od bistvenih členov stabilizacijske usmerjenosti.

Da pa bi proizvodnja premoga še hitreje napredovala in da bi bil rudar samoupravljaec in gospodar

nad rezultati svojega dela, moramo hitreje reševati družbenoekonomski položaj rudnikov in tako rudarjem odpreti pot k stabilnejšemu položaju. Vse to pa zahteva tudi preverjanje in urejanje samoupravnih in poslovnih organiziranosti na podlagi sklepov in usmeritev, sprejetih na problemski konferenci zveze komunistov. Ustvariti moramo take razmere, da bodo pogoji glede pridobivanja dohodka pri rudarjih postopoma izenačeni s pogoji pri drugih delavcih. Današnji položaj rudarja še vedno ne motivira dovolj k dobremu gospodarjenju, čeravno predstavlja velik napredek od tistih časov, ko so bili rudarji preveč prepuščeni sami sebi.

Danes imajo pomembno vlogo združena družbena sredstva, tako pri pokrivanju izgub kakor tudi pri modernizaciji in še posebej pri geoloških raziskavah. Še hitreje izkoriščanje tudi notranjih rezerv bo takšen družbeni odnos do elektrogospodarstva in premogovništva še bolj okrepilo.

Nadaljevanje na strani 2

BRIGADIRSKI Z-D-R-A-V-O!!!

V nedeljo, 20. julija, je odšla na Roglo mladinska delovna brigada Matija Gubec iz Krškega. Šteje 36 članov, v njej pa je tudi mentor pionirske delovne brigade iz Murske Sobote. Ta brigada je bila namreč skupaj s hrastniško na MDA Spominski park Trebče '86 med 28. junijem in 20. julijem. Naš posnetek je z delovne akcije v Trebčah, kjer je na otvoritvi govorila članica predsedstva RK ZSMS, Ida Novak. (Foto: Tone Petrovič)

22. JULIJ NA BOHORJU

V skladu z dolgoletno tradicijo je bil Bohor tudi letos prizorišče občinske proslave 22. julija, dneva vstaje slovenskega naroda. Program so popestrili senovska godba na pihala, moški pevski zbor in recitatorji iz Osnovne šole XIV. divizije.

Izhodiščna misel slavnostnega govornika na proslavi — predsednika OK SZDL, Branka Pirca, je bil Prešernov verz: »Manj strašna noč je v črne zemlje kriti, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi.« To je misel, ki je prevečala vse, ki so leta 1941 zavestno stopili na edino pravo pot — pot oboroženega upora proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Odločitvi za to pot dejanj in žrtev je tudi posvečena proslava ob 22. juliju in »ta pomembni datum, ta mejnik slavimo v krški občini že po tradiciji v osrčju partizanskega Bohorja, ene od zibelk slovenskega narodnoosvobodilnega boja,« je dejal govornik. »tokrat na Jevši, kraju trajnega spomina na tragedijo II. bataljona Kozjanskega odreda, na 23 padlih in 4 zajete ter kasneje, 21. marca 1944 usmrčene borce.

Nadaljevanje na strani 2

Energetski položaj že danes združuje in povezuje desetstoteke delavcev širom Slovenije in Jugoslavije. To je odraz spoznanja, da se je treba, če hočemo napredovati, dohodkovno hitreje in bolj čvrsto povezovati, kajti osamljeni ne bi mogli vzdržati zahtev, ki jih prinaša naš gospodarski razvoj in ki jih terjajo vključevanje v mednarodno delitev dela.

Kot ste stali ugotovili, v rudniku Senovo z doseženimi poslovnimi rezultati v lanskem letu ne morete biti zadovoljni. Leto 1985 je bilo zaradi stalnega spreminjanja pogojev gospodarjenja težko za gospodarjenje, posebno pa še v energetiki, kjer so tržne zakonitosti odrinjene, vse pogostejše pa se je uveljavljalo administrativno odločanje. To se je v lanskem letu še posebej pokazalo pri določanju cen premoga, tako energetskega kot tudi komercialnega. Takšna naravnost in zvezni cenovni ukrepi so privedli do velikih nesorazmerij in izgub v elektrogospodarstvu in premogovništvu, tako da noben premogovnik v Sloveniji kljub marljivošemu delu tisočev rudarskih rok ni posloval pozitivno.

Zato je treba storiti vse, da se vam omogočijo takšni pogoji za gospodarjenje, da boste lahko ob dobrem gospodarjenju poleg materialnih stroškov pokrivali tudi ostale obveznosti in oblikovali sklade normalno, tako kot drugi delavci v gospodarstvu, ne pa po administrativnih poti in z že kar ponavljajočim se pokrivanjem izgub. Korak k temu naj bi bila tudi skupščinska razprava o problematiki energetike.

Nezadovoljstvo nad obstoječimi razmerami mora preraščati v spreminjanje le-teh, v dograjevanje proizvodnih programov, organizacije dela in podobno. Pri tem imajo odgovorno nalogo tudi naše sindikalne organizacije. Njihova naloga in dolžnost je odgovornim organom neprestano postavljati vprašanja o notranjih problemih in zahtevati za pravčasno analizo vzrokov nezadovoljstva, za iskanje odgovorov in rešitev v skladu z demokratično sprejetimi splošnimi akti in drugimi samoupravnimi odločitvami.

Ureditev cenovnih razmerij ter hitrejša odpravljanje notranjih vzrokov, ki ovirajo doseganje tudi dohodkovno večjih rezultatov poslovanja, morata omogočiti, da bodo slovenski rudniki konec tega gospodarskega leta zaključili brez izgub. To pa seveda ne velja le za rudnike, temveč tudi za vse organizacije združenega dela, tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu.

Nekatera neugodna gospodarska gibanja v naši republiki in celotni Jugoslaviji v prvih mesecih letošnjega leta so pokazala, da se moramo odločneje spopasti z odkloni od načrtanih gospodarskih ciljev. V vseh organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih, občinah, republikah in federaciji moramo začeti odpravljati najbolj izrazita neskladja v proizvodnji, izvozu, cenah in pri razporejanju dohodka glede na resolucijske cilje. Hkrati pa se gospodarstvo spopada tudi z bistveno večjimi izgubami. Gibanja v industrijski proizvodnji kažejo, katere značilnosti prevladujejo v gospodarjenju in poslovanju. Določata jih predvsem dinamika in struktura domačega povpraševanja, saj prodaja na domačem trgu že nekaj mesecev narašča, zaloge končnih izdelkov pa se zmanjšujejo.

To seveda spodbuja proizvodnjo za domači trg, ne pa za izvoz. Izvozna rast v Sloveniji je v prvih mesecih letošnjega leta sicer še 5-odstotna, slabša pa se pokritost uvoza z izvozom, poleg tega se hitreje povečuje klirinški izvoz, ki je za 23 odstotkov večji kot v enakem obdobju lani.

Tudi protinflacijske politike, ki smo jo začrtali kot eno od prednostnih nalog v resoluciji, ne urednjujemo, in to najbolj izničuje napore in rezultate. Ukrepi ekonomske politike se do sedaj še niso lotili odprave dejanskih vzrokov inflacije, temveč so bili usmerjeni le v kontrolo njenih posledic, to je rasti cen, pa še pri tem nismo učinkoviti. V naši republiki so razmere še težje, ker cene proizvajalcev pri nas rastejo hitreje kot v Jugoslaviji.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta je v Sloveniji kar 137 tisoč delavcev delalo v organizacijah, ki so izkazale izgubo. Ta znaša okoli 51 milijard dinarjev. Očitno je tudi, da prevelik del dohodka solidarnostno prelijemo za pokrivanje izgub.

Mislim, da takšen položaj zahteva, da ne bi smelo biti nobenega zbora združenega dela v delegatskih skupščinah in nobene organizacije združenega dela, kjer se ne bi resno lotili problemov gospodarjenja in se dogovorili za ukrepe, ki bodo povzročili takojšen preobrat negativnih gospodarskih gibanj. Majska analiza nam je pokazala, da gospodarska gibanja v prvih mesecih letošnjega leta ne dajejo veliko upanja, da bo mogoče uresničiti naloge in cilje iz letošnje resolucije. Zato se je Zvezni izvršni svet odločil, da predlaga ukrepe za pospešitev družbenogospodarskega razvoja. Napovedane ukrepe naj bi uresničili v treh fazah, vse tri skupaj pa so napovedane kot enoten program med seboj usklajenih ukrepov, ki naj bi popeljali jugoslovansko gospodarstvo iz krize.

Ukrepi naj bi vplivali predvsem na ožvitev proizvodnje in izvoza. To pomeni, da se bodo bistveno povečale spodbude za večjo proizvodnjo in izvoz industrijskih in kmetijskih izdelkov ter prometnih storitev, da bo prišlo tudi do ustrežnejšega prilagajanja tečaja dinarja ter drugih ukrepov, ki se nanašajo na usklajevanje splošne, skupne in osebne porabe v skladu z ustvarjenim. Jasno se moramo zavedati, da lahko potrošimo le toliko, kolikor smo ustvarili.

Na kongresih sindikatov, zveze komunistov in drugih smo v kritični in odkriti razpravi spregovorili

o vzrokih kriznega gospodarskega stanja, o družbenih razmerah in poenotili ocene ter sprejeli jasne usmeritve, stališča in sklepe. Izražena je bila tudi odločenost in zahteva, da se uspešne spopademo z negativnimi trendi na področju proizvodnje, izvoza, cen in inflacije, da uskladimo splošno, skupno in osebno porabo z doseženimi rezultati. To pa zahteva, da preidemo od besed k dejanjem, da da vsak po svojih močeh in sposobnostih svoj prispevek, da na osnovi utrjevanja socialističnega samoupravljanja in odločanja delavca o pogojih in rezultatih dela presežemo sedanje stanje in ustvarimo pogoje za nadaljnji razvoj in s tem za lepši današnji in jutrišnji dan.

Tovarišice in tovariši!

Na koncu naj vsem rudarjem še enkrat čestitam k stanovskemu prazniku z željo, da bi vam spomin na ta trenutek zgodovine vliil novih sil za vaše, tej družbi tako potrebno in koristno delo, za to, da se kot samoupravitelji še odločneje spoprimate z lastnimi in drugimi slabostmi, kot občani in delegati v našem političnem sistemu socialističnega samoupravljanja pa s problemi širše družbene skupnosti. Z željo, da bi v bodoče dosegali še veliko delovnih uspehov, vas pozdravljam z lepim rudarskim in delavskim pozdravom: srečno!»

22. JULIJ NA BOHORJU

Teh in številnih drugih žrtev ne smemo nikoli pozabiti in jih tudi ne bomo. Ne delamo tega samo zaradi dolžnega priznanja in našega globokega spoštovanja, temveč predvsem zaradi naše sedanjosti! Ne smemo namreč pozabiti, da je bilo tedaj, v sicer kratkih štirih letih, pri nas prelile toliko svobodoljubne krvi kot le malokje v svetu. Ne smemo pozabiti, da nas prav ta kri, prav te žrtve trajno zavezujejo k dejanjem, ki naj izpričajo našo zvestobo vsem izročilom tistega časa, vsem njegovim vrednotam, ki naj se izražajo v naši današnji morali, naših razmišljanjih in ravnanjih. Še posebno ne smemo pozabiti na to, da je bila ta zgodovinska pot nekoliko drugačna, kot jo poznajo drugi naši narodi in narodnosti. Naša vstaja in naš boj sta bila z njihovima skupna, vodili in usmerjali so nas isti cilji, vendar poznamo le v Sloveniji v tistem času Osvobodilno fronto. Na to naj opozorimo, ko v naših spominih obujamo slavno preteklost ter hkrati mislimo na sedanjost in prihodnost! Zakaj in čemu?!

Iz te zgodovine, iz te poti naj bi ta čas, ko smo znova v težavah — v drugačnih seveda, ekonomskih, pa tudi družbenih — čim prej in vsi skupaj znali izluščiti vse tisto, s čimer bi postali boljši gospodarji sedanjosti, njenih zakonitosti, in bolje uravnavali vse naše strpnosti. Združeni bomo vse to lažje obvladovali, tako kot tedaj, pred 45 leti in v naši povojni zgodovini še v nekaterih kriznih obdobjih — v avnojski Jugoslaviji in njeni ter naši Sloveniji, kjer se moramo bolj kot kdajkoli poprej — ali vsaj tako kot v Osvobodilni fronti slovenskega naroda — povezovati s skupnimi cilji v Socialistični zvezi delovnih ljudi. Na frontno delovanje in delovanje v tej fronti so nedvoumno opozorili in to zahtevali vsi letošnji kongresi v naši republiki. V njej bo najlažje uresničevati tudi vse opredeljene zveznih kongresov.

Naš čas in njegovi problemi torej zahtevajo nemalo vrlin nekdanjih borcev, uresničevanje avnojskih načel ter povezanosti, kot jo je zagotovila Osvobodilna fronta. To naj bo vez sedanjosti s preteklostjo, to naj bo pot, na kateri ne bodo potrebne odvečne besede in razprave, ki morebiti prej pomenijo naš oportunitizem kot pa dejansko pripravljenost za uresničevanje duha naše ustave in zakona o združenem delu, temeljev našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Branko Pirc je svoj nagovor zaključil z besedami Edvarda Kardelja: »Generacije, ki ne bi bile sposobne pravilno ocenjevati in spoštovati najvišjega ustvarjalnega vzpona ljudskih množic svojega naroda in se učiti na njegovih zmagah in porazih ter na zakonitostih, ki oblikujejo njihovo zavest v posameznih zgodovinskih obdobjih, bi bile slab branilec interesov in bodočnosti svojega naroda in delovnega človeka. Kajti narod, ki ne bi bil sposoben spoštovati časti tistih svojih ljudi, ki so prispevali k njegovi svobodi in njegovemu napredku, bi z obema nogama gazil po svoji časti in svojih interesih.«

»Te besede,« je dejal, »ostajajo aktualne vedno, danes morda še bolj kot kdajkoli poprej. Dajmo vno- vično priznanje naši slavni zgodovini, vsem dosežkom naše samoupravne socialistične družbene skupnosti. Zrimo z optimizmom v našo prihodnost! Tu smo in od tu moramo naprej z dejanji, ki naj znova sprostijo naše ustvarjalne sile, da bomo drug ob drugem odločali v naše skupno dobro!«

NAS GLAS
obdobje krško SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NAS GLAS
obdobje krško SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE — Izdaja: INDOK center Krško — Naklada: 1350 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, tel. 71-768 — Tisk: Papirkonfekcija Krško — Glasilo je opremljeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informiranje št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila ali pojasnila, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi teksti podpisani!

Slovesno ob dnevu borca

NOVO IGRIŠČE ZA KS DOLENJA VAS

Prizadevni člani športnega društva TVD Partizan Spodnji Stari grad, ki združuje ljubitelje športa iz celotne KS Dolenja vas, so 5. julija slovesno odprli novoasfaltirano kombinirano igrišče za košarko in roket. Za otvoritveno tekmo so izbrali mali nogomet in po predtekm domače druge ekipe s krajskimi, zaposlenimi v TCP »Djuro Salaj, je prva zasedba zaigrala s slavnostnimi gosti — moštvom Zveze afriških študentov iz Ljubljane. Rezultat je bil seveda postranskega pomena, a otvoritvi ustrezen: zmagali so domačini s 4:3.

Sicer pa je dejavnost domačega športnega društva in prizadevanja za gradnjo lastnega športno-rekreativnega objekta predstavil predsednik društva, Jože Stibrič: »Športno mrtvilo je po razpadu celjske podzveze v KS Dolenja vas trajalo vse do leta 1983, ko smo preko KK SZDL navdušeni ustanovili ŠD Partizan. V tem času smo formirali kar sedem sekcij, strelsko, namiznoteniško, šahovsko, planinsko, balinarsko, nogometno in splošno rekreativno. Prav tako lahko z veseljem povemo, da imamo trenutno 149 aktivnih članov, od tega 40 otrok, 72 moških in 37 žensk. Ker se je v tem času pojavil največji problem — pomanjkanje športnih objektov, je bila prva naloga novega vodstva ter članov balinarske sekcije, da si zgradimo balinišče, ki smo ga nato odprli 18. 9. 1983. Zanj smo opravili preko 670 delovnih ur, sodelovalo pa je 75 ljudi. Omenjeni objekt je bil zgrajen brez pomoči širše družbe in njegova vrednost je neprecenljiva. Takoj zatem je bil izdelan idejni osnutek manjšega športnega centra in začeli smo iskati posamezna dovoljenja za gradnjo. Zaradi naših pisarniških strojev, ki izredno počasi meljejo kupe prošenj, pa nam vse do sredine leta 1985 ni uspelo pridobiti vseh potrebnih dovoljenj, ki so bila pogoj, da nam TKS dodeli sredstva. Zaradi vremenskih nevšečnosti se je gradnja prvega objekta — roketnega igrišča — zavlekla vse do konca pomladi tega leta. V tem času so športniki našega društva na delovišču spodnjega ustroja roketnega igrišča in igrišča za tenis opravili več kot 900 delovnih ur (sodelovalo je več kot 80 članov). Vrednost del je neprecenljiva, saj je bilo to mnogo fizičnega dela v težkih atmosferskih pogojih. Pred nedavnim pa se je na gradbišču našega športnega centra le pojavil velik črn asfaltni madež, ki smo ga tako težko pričakovali.«

Otvoritev asfaltiranega igrišča v KS Dolenja vas je delovna zmaga, s katero so ne le športniki, ampak vsi krajski dostojno proslavili dan borca. Slovesnosti se je udeležil tudi Stane Nunčič, predsednik Občinskega odbora ZZB NOV. Naj ne bo odveč, če bralcem posredujemo tudi nekaj misli iz govora slavnostnega govornika, predsednika skupščine občinske TKS, Živka Šebka:

Na slovesni otvoritvi novoasfaltiranega športnega igrišča v KS Dolenja vas je govoril predsednik občinske telesnokulturne skupnosti, Živko Šebek. Za razvoj rekreativne dejavnosti v krajevni skupnosti je Jožetu Stibriču, predsedniku TVD Partizan Sp. Stari grad, izročil priznanje, ki ga je društvu dodelila Zveza organizacij za športno rekreacijo v Sarajevu.

IGRIŠČE JE PRIDOBITEV ZA ŠPORTNIKE IN PREKO NJIH ZA VSO KRAJEVNO SKUPNOST!

»Živimo v časih, ko je naložena dejavnost na splošno v večji meri usahnila in še posebej očitno na področju družbenih dejavnosti. Prav zato je dogodek, kot je današnji, toliko bolj dobrodošel in razveseljujoč. Razveseljujoč za vašo občino kot celoto in še posebej za naše telesnokulturno in športno življenje. Zato ni odveč, če se najprej prav na kratko ozremo v našo bližnjo preteklost, v čas zadnjih dveh srednjeročnih obdobj. Za ta čas lahko brez pretirane hvale rečemo, da je bil za zagotavljanje materialnih pogojev v telesni kulturi izredno uspešen. S smelimi in hitrimi odločitvami, strokovno pretehtanimi, smo uspeli slediti dokaj hitremu gospodarskemu razvoju.

Čeprav mi ta čas niso znani natančni podatki o športnih površinah na prebivalca v posameznih slovenskih občinah, pa nikakor ni pretirana trditev, da se po teh merilih uvrščamo v sam republiški vrh. Seveda vsega tega niso omogočile zgolj ugodne materialne razmere. V marsičem in marsikje je bilo treba temeljito spremeniti pojmovanje potreb do telesne kulture in športa. Vsega, kar bi si želeli in kar bi potrebovali, nam ni uspelo uresničiti. Ko smo si v naši občini prizadevali postopno zagotoviti izenačitev vsaj osnovnih življenjskih pogojev, vendarle nismo ostali na pol poti. Sedaj hočemo še korak naprej — postopno, a čim prej z ustreznimi športnimi objekti opremiti sleherno krajevno skupnost. Taka je bila naša dosedanja politika, od katere ne bomo odstopili niti v sedanjem srednjeročnem obdobju, ko postajajo osnovni finančni pogoji za njeno ureničevanje dosti težji.

Današnja otvoritev vašega športnega igrišča, ki ste ga pričeli graditi že v prejšnji petletki, pomeni vzpodbuden začetek nove in enega od zagotovil, da bomo do leta 1990 morda večino sedanjih želja le udejanili.«

Živko Šebek je nato poudaril, kako pomembna je pot, po kateri je krajevna skupnost prišla do tega objekta — s sredstvi širše družbene skupnosti in prostovoljnimi delom krajanov. Ravno zato je bilo smiselno to otvoritev povezati z dnevom borca, saj so tudi takšni zagnani ljudje, ki žrtvujejo svoj prosti čas in znanje v korist skupnosti tudi svojevrstni borci, le da v drugačnih časih in razmerah. To pa praznovanjem v spomin na našo slavno preteklost daje pravi pomen. In tako kot varujemo pridobitve revolucije, moramo skrbeti tudi za vse tisto, kar smo pridobili v povojnem času, vse do današnjih dni.

Tovariš Šebek je navzočim še posebej prisrčno čestital, ker je pred kratkim njihovo TVD Partizan v Sarajevu prejelo priznanje Zveze organizacij za športno rekreacijo Partizan. Zahvalil se je vsem, ki so omogočili otvoritev novega športnega objekta, posebno Dolenjevaščanom, pa tudi Romanu Sotlerju, ki je podpiral njihove načrte ne le kot predsednik komisije za gradnjo športnih objektov, ampak »tudi iz svoje predanosti telesni kulturi in športu«.

občina krško

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Povzetki delegatskih gradiv

SKLIC SEJ ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE KRŠKO

Vsi trije zbori bodo ločeno zasedali v torek, 29. julija v prostorih SO Krško. Delegati vseh zborov bodo obravnavali:

- poročilo o izvajanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine Krško v letu 1986;
- osnutek spremembe in dopolnitve dolgoročnega družbenega plana občine Krško za obdobje 1986—1995/2000;
- predlog družbenega dogovora o priznavalninah udeležencev NOV;
- osnutek odloka o priznavalninah udeležencev NOV;
- predloge za imenovanja;
- predloge in vprašanja delegacij.

Delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti bodo obravnavali še:

- osnutek odloka o sofinanciranju izgradnje sistema za prečiščevanje odpadnih voda ter
- predloga sklepov o izdaji soglasij k statutoma DO KOSTAK in TOZD Komunalne storitve DO KOSTAK.

Delegati zbora krajevnih skupnosti bodo razpravljali o predlogu sklepa o razdelitvi sredstev proračuna občine Krško za financiranje delegatskega in družbenopolitičnega sistema v krajevnih skupnostih v letu 1986.

IMENOVANJA

V delavskem svetu DO KOSTAK naj bi družbeno skupnost zastopala Silvana Mozer in Pavel Krošelj, v komisiji samoupravne delavske kontrole pa Anton Podgoršek. V delavski svet TOZD Komunalne storitve naj bi delegati imenovali Hermana Pregla in Alojza Ureka, v komisijo samoupravne delavske kontrole pa Toneta Bučarja.

Predlagana je tudi razrešitev dolžnosti za Polono Urek, namesto nje bi funkcijo namestnika predsednika komiteja za družbene dejavnosti opravljala Zdenka Lipovž.

IMENOVANJE SODNICE ZAPREKRŠKE

Na zasedanju zborov So Krško 27. junija letos so delegati vseh treh zborov soglasno sprejeli sklep o imenovanju Jožice Tuljak, diplomirane pravnice, za sodnico za prekrške v Organu za vodenje postopka o prekrških občine Krško.

Z JUNJSKEGA ZASEDANJA SKUPŠČINSKIH ZBOROV

Seje zborov občinske skupščine, sklicane za 27. junij, se je udeležilo 72 delegatov. Obravnavali so predlog odloka o ponovnem začasnem financiranju samoupravnih interesnih skupnosti; samoupravni sporazum o temeljnih planov SIS družbenih dejavnosti je namreč do 18. junija letos sprejelo šele okoli 46 odstotkov vseh delavcev OZD. Delegati so zahtevali, naj SO Krško pokliče na odgovornost vse tiste, ki tega še niso opravili. Poleg tega so ugotovili, da so se letos nekatere prispevne stopnje že spremenile. Dobili so pojasnilo, zakaj se je to zgodilo.

O sprejemu odloka o začasnem financiranju so glasovali ločeno. V zboru združenega dela je od 33 glasovalo za sprejem 31 delegatov, 2 pa sta se vzdržala; v zboru krajevnih skupnosti in družbenopolitičnem zboru so za sprejem predloga glasovali vsi prisotni delegati — v prvem 22 in v drugem 17 delegatov.

Predsednik zbora združenega dela je na tej seji tudi seznanil delegate, da je sekretar SO Krško prejel pisna sporočila od konferenc delegacij oziroma delegacij glede opredelitve oziroma glasovanja o osnutku odloka o prenehanju lastninske pravice na območju zazidalnega načrta gramoznice Stari grad (obravnavanega na seji ZZZ 8. maja letos).

Zaradi ugovora delegacij OŠ Jurija Dalmatina ter Skupnosti kmetov s sedežem v Krškem na zapisniško ugotovljeno glasovanje o omenjenem osnutku (na seji 8. 5. 86) je bil namreč na seji zbora združenega dela dne 29. 5. 1986 sprejet sklep, »da bo(d)o ugotovili dejansko glasovanje tako, da bo(d)o pisno

zahtevali opredelitev konferenc delegacij oziroma delegatov, ki so bili na seji 8. maja 1986.«

Iz dopisov, ki jih je prejel sekretar SO, je razvidno, da je bilo 21 glasov ZA osnutek odloka, 5 PROTI in 3 vzdržani, 5 glasov delegacij

1. Kovinarska
2. NE in Elektro Krško
3. Obrtno združenje Krško
4. TCP »Djuro Salaj«
5. Rudnik Senovo
6. Metalna Senovo
7. Labod-TOZD Libna
8. IGMP »Sava«
9. Transport Krško
10. LB-TPB Krško
11. SOP Krško
12. Zdravstveni dom Krško
13. M-Agrokombinat Krško
14. Merkator—Preskrba
15. KOSTAK Krško
16. Elektrarna Brestanica
17. Osnovna šola Krško
18. Skupnost kmetov — Krško
19. Skupnost kmetov — Leskovec
20. Skupnost kmetov — Raka
21. Žito—TOZD Imperial
22. Državni organi Krško

Oklepaji pri številkah pomenijo, da so temeljne delegacije zadolžile svoje delegate, naj na seji 8. maja glasujejo za osnutek odloka, iz njihovega uradnega dopisa pa ni razvidno, ali so tako tudi dejansko glasovali.

gacij pa je tudi opredeljenih ZA, vendar iz dopisov ni razvidno, ali so njihovi delegati na seji zbora tako tudi glasovali.

V posameznih delegacijah pa so se o glasovanju odločili takole:

ZA	PROTI	VZDRŽANO
2		
2		
2		
5		
(2)		
2		
1		
1		
1		
1		
2		
1		
1	1	
(1)		
(1)		
		1
	2	
	1	
	1	
		1
		1
(1)		

Tako je nedvomno ugotovljeno, da je bil osnutek odloka o prenehanju lastninske pravice na območju zazidalnega načrta gramoznice Stari grad sprejet, ker je zanj glasovala več kot polovica navzočih delegatov zbora (245. čl. Poslovnika SO).

Krajevne skupnosti

FINANCIRANJE DELEGATSKEGA
IN DRUŽBENOPOLITIČNEGA
SISTEMA

161. člen Statuta občine Krško določa, da se del sredstev občinskega proračuna razdeli krajevnim skupnostim za financiranje delovanja delegatskega in družbenopolitičnega sistema. Predlog razdelitve sredstev za leto 1986 predvideva razdelitev

po merilih, ki jih je zbor krajevnih skupnosti sprejel na 41. seji dne 28. 12. 1981; upoštevano je število prebivalstva, število delegatov, (ne) — razvitost krajevne skupnosti, udeležba na sejah zborov.

Predlog za razdelitev sredstev

KRAJEVNA SKUPNOST	Stalni stroški 40 %	Str. delega. cij na osno- vi točk iz 11. stolpca 40 %	Sred. za ude- ležbo na se- jah ZKS stolpec 15 20 %	Skupaj 2+3+4	Štev preb. 1981	Točke Št. Ne- preb. raz- vitost	Št. del. ZZD ZKS točke 7+8+9	Udeležba na dsejah ZKS str. delež						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	100 % 12	100 % 13	14	15
BRESTANICA	222.375	274.500	169.000	665.875	2.157	22	2	1	2	27	16	15	6,5	9,5
DOLENJA VAS	222.375	111.800	67.600	401.775	887	9	1	—	1	11	8	6	3,2	3,8
GORA	222.375	91.500	44.480	358.355	459	5	3	—	1	9	8	4	3,2	2,5
KOPRIVNICA	222.375	122.000	67.600	411.975	782	8	3	—	1	12	8	6	3,2	3,8
KOSTANJEVICA	222.375	335.500	169.000	726.875	2583	26	3	1	3	33	24	15	9,7	9,5
KRŠKO	222.375	813.300	507.020	1542.695	7148	71	1	1	7	80	56	45	22,6	28,5
KRŠKO POLJE	222.375	122.000	67.600	411.600	1002	10	1	—	1	12	8	6	3,2	3,8
PODBOČJE	222.375	233.800	78.280	534.455	1808	18	3	—	2	23	16	7	6,5	4,4
RAKA	222.375	254.100	56.930	533.405	1862	19	3	—	2	25	16	5	6,5	3,2
LESKOVEC	222.375	233.800	169.000	625.175	1848	18	2	1	2	23	16	15	6,5	9,5
ROŽNO-PRESLADOL	222.375	81.300	—	303.675	481	5	2	—	1	8	8	—	3,2	—
SENOVO	222.375	467.600	202.810	892.785	3856	39	2	1	4	46	32	18	12,9	11,4
SENUŠE	222.375	81.300	56.930	360.605	496	5	2	—	1	8	8	5	3,2	3,2
VELIKI PODLOG	222.375	111.800	88.950	423.125	877	9	1	—	1	11	8	8	3,2	5,0
VELIKI TRN	222.375	122.000	33.800	378.175	774	8	3	—	1	12	8	8	3,2	1,9
ZDOLE	222.375	101.700	—	324.075	754	7	2	—	1	10	8	—	3,2	—
SKUPAJ	3.558.000	3.558.000	1.779.000	8.895.000	27.774	279	34	6	31	350	248	158	100	100

Opombe:

stolpec 2 — 40 % sredstev je razdeljenih enako med KS;

stolpec 3 — 40 % sredstev je razdeljenih na osnovi točk iz stolpca 11;

stolpec 4 — 20 % sredstev je razdeljenih glede na udeležbo delegatov v zboru KS v letu 1985
stolpec 15 — strukturni delež udeležbe.

V pripravi:

SPREMEMBE DRUŽBENE-
GA DOGOVORA O PRIZNA-
VALNINAH BORCEV NOV

Sistem dopolnilnega varstva borcev NOV, ki ga urejajo občinske skupščine s svojimi odloki, ima enotne temelje v Družbenem dogovoru o skupnih osnovah in merilih za podeljevanje priznavalnin udeležencem NOV in drugih vojn, ki je bil prvič sprejet leta 1978 in spremenjen leta 1985.

Poglaviti razlog, zaradi katerega se predlagajo spremembe in dopolnitve družbenega dogovora, je zahteva za takšno ureditev občinskih priznavalnin, ki bi v sedanjih razmerah zagotovila učinkovitejše reševanje socialne problematike borcev NOV po 9. 9. 1943 oz. 13. 10 1943. Položaj teh udeležencev NOV, ki se jim kot upokojevcem zagotavlja bistveno nižji nivo socialne varnosti v primerjavi z borci pred 9. 9. 1943, je v republiškem merilu ocenjen kot neustrezen.

Ocenjeno je bilo, da bi v najkrajšem času zagotovili izboljšanje položaja teh borcev v okviru občinskih priznavalnin z dvigom premoženjskega cenusa za pravico do stalne priznavalnine in z dvigom zgornje višine stalne priznavalnine na 100% najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (sedaj 80%); to je enaka ureditev, kot velja za borce pred 9. 9. 1943.

Predlog daje možnost za priznanje občinske priznavalnine tudi tistim udeležencem NOV, ki posebne dobe doslej niso uveljavljali ali je iz objektivnih razlogov niso uspeli uveljaviti. Gre predvsem za žene borke in udeležence NOV, ki so bili mlajši od 15 let in po predpisih SPIZ niso mogli uveljavljati posebne dobe.

Za družinske člane se predlagajo novi kriteriji, ki naj bi veljali predvsem za zakonce, in sicer naslednji:

- da so pridobitno nezmožni po predpisih o vojaških invalidih,
- da zakonec padlega borca ali umrlega udeleženca NOV ni sklenil nove zakonske zveze,
- da v času NOV niso sodelovali z okupatorjem ali njegovimi pomagači.

VREDNOST TOČKE: 10,166.— din

Pomembno novost predstavlja tudi predlagano povečanje stalne priznavalnine za udeležence NOV in njihove družinske člane, ki so odvisni od tuje nege in pomoči. Dodatek naj bi znašal enotno 50% najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo. Upravičenost do tega povečanja bi ugotavljala posebna zdravniška komisija za vojaške invalide, enako kot to velja po republiškem zakonu za vojaške invalide in civilne invalide vojne.

Valorizacija stalnih priznavalnin naj bi bila, po predlogu, enotno urejena tako, kot velja za invalidski dodatek vojaškim invalidom in denarno pomoč civilnim invalidom vojne.

Da bi poenotili varstvo borcev po vsej republiki tudi preko drugih oblik pomoči, je v predlogu družbenega dogovora določba, ki zagotavlja tudi nekatere druge pomembnejše oblike pomoči, kot so doplačilo oskrbnih stroškov v socialnovarstvenih organizacijah, pomoč za ozimnico, kurjavo, sosedsko pomoč, denarni dodatek za oskrbovance socialnih zavodov itd.

Družbeni dogovor naj bi bil sprejet in podpisan v septembru 1986, veljati pa bi začel v osmih dneh po objavi v Uradnem listu.

Predlagane spremembe so povzete tudi v osnutku občinskega odloka o priznavalninah udeležencem NOV, ki se vsebinsko ne razlikuje od predlaganega besedila dogovora.

Strokovna komisija za zadeve borcev NOV in vojaških invalidov SO Krško ter predsedstvo Občinskega odbora ZZB NOV Krško sta ob obravnavi predloga družbenega dogovora sprejela usmeritev, naj se v odloku ne širijo obseg in oblike družbene pomoči. Zato v osnutku niso navedene ostale oblike pomoči, kot so pogrebina, pomoč za ozimnico, doplačilo oskrbnih stroškov v socialnovarstvenih organizacijah in denarni dodatek za oskrbovance socialnih zavodov, prispevki k stroškom zdravljenja v naravnih zdraviliščih in objektih za rekreacijo, prispevek za

Komunalno urejanje ZA ENOTEN SISTEM KANALIZACIJE

Komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora je za obravnavo v skupščinskih zborih pripravil osnutek odloka o sofinanciranju izgradnje sistema za prečiščevanje odpadnih voda.

V osnutku so predvidene nekatere ureditve, ki bi omogočile postopen prehod k uporabi javne kanalizacije za vse padavinske vode ter odpadne vode iz stanovanjskih, gospodarskih in drugih objektov. Zato na območjih z izgrajeno javno kanalizacijo ne bi bila več dovoljena gradnja greznic in individualnih čistilnih naprav pri novogradnjah, nadomestnih gradnjah in rekonstrukcijah stanovanjskih, gospodarskih in drugih objektov. Kdor pa te naprave že ima, bi jih moral v dveh letih od uveljavitve tega odloka opustiti in urediti direkten priključek na javno kanalizacijo. To bi veljalo tudi za tiste investitorje, ki bi po gradbenem dovoljenju morali imeti greznice ali individualne čistilne naprave, pa jih še niso pričeli graditi.

Namesto za individualno izgradnjo kanalizacijskih naprav bodo investitorji na območjih izgrajeno javno kanalizacijo delno pokrivali stroške gradnje sistema za zbiranje, odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda iz naselij. Osnova za izračun bo odstotek od predračunske vrednosti objekta brez notranje opreme po projektu za odobritev gradbenega dovoljenja in bo znašal 1,5 odstotka za vse vrste stanovanjskih objektov, 2 odstotka za objekte družbenih dejavnosti ter 3 odstotka za objekte industrije, obrti, gostinstva, trgovine ipd. Predračun, starejši od 90 dni, se bo ustrezno valoriziral. Omenjeni delež stroškov bo plačal investitor upravljalca javne kanalizacije pred izdajo gradbenega dovoljenja.

Sredstva, zbrana na ta način, bi se vodila ločeno od drugih in se uporabljala v skladu s planom SKIS — samo za financiranje in

sosedske pomoč, zimsko pomoč in pomoč za šolanje otrok; to so prispevki, ki jih navaja 17. člen predloga sprememb družbenega dogovora. Vse te oblike pomoči se namreč lahko zagotovijo z enkratno priznavalnino, ki jo po individualni in močno selektivni presoji komisija za zadeve borcev in vojaških invalidov lahko odobri.

Novi odlok o priznavalninah udeležencem NOV ne bo zahteval več finančnih sredstev za stalne občinske priznavalnine v letu 1986, ker so povečana sredstva že planirana in jih je Sekretariat za finance SRS že odobril.

odplačila obveznosti od kreditov za gradnjo sistema javne kanalizacije. Upravljalca pa bi bil dolžan ob sprejemanju zaključnega računa

KOSTAK Krško

NOVE CENE KOMUNALNIH STORITEV

I. VODARINA

- a) za vodo iz vodovodov na črpalni sistem — gospodinjstva, DPO in društva 55 din/m³ — OZD in zasebni obrtniki 102 din/m³
 - b) za vodo iz vodovodov na gravitacijski sistem — gospodinjstva, DPO in društva 52 din/m³ — OZD in zasebni obrtniki 96 din/m³
 - c) za vodo iz vodovodov na črpalni sistem — brez vodomera 55 din/mes. po osebi
 - č) za vodo iz vodovodov na gravitacijski sistem — brez vodomera 52 din/mes. po osebi
- d) gospodarstva po glavi živine 184 din/mes. Drugi potrošniki, ki nimajo vgrajenih vodomero, plačujejo pavšalno vodarino po naslednjih cenah:

- a) DO, DPO društva in zasebne obrti po zaposleni osebi 150 l/dan
 - b) gostinstvo po zaposleni osebi 600 l/dan
- Za čezmerno porabo sme upravljalca vodo-voda s potrošniki skleniti posebne pogodbe.

II. KANALIZACIJA

Kanalščino so dolžni plačevati vsi uporabniki in tisti, za katere je s planom SKIS Krško predvidena kanalizacija v obdobju 1986—1990.

Cena kanalščine:

- za gospodinjstva, DPO in društva 25 din/m³
- za OZD in zasebno obrt 48,50 din/m³
- za gospodinjstva brez vodomera 264 din po osebi

III. ODVOZ SMETI

Odvažanje smeti in ostalih komunalnih odpadkov se zaračunava po stanovanjski ali poslovni površini.

Cene odvoza:

- za gospodinjstva 11,30 din/m²
 - za gospodarstvo in ostale 24 din/m²
- Pranje in dezinfekcija zbiralnika 3.500 din.
- Za odvoz posebnih komunalnih odpadkov je treba skleniti posebno pogodbo.

Predlog novih cen je bil obravnavan in usklajen na seji izvršnega odbora SKIS 20. 6. 1986 in na seji skupščine SKIS občine Krško 26. 6. 1986.

Nove cene veljajo od 1. 7. 1986.

SOGLASJE K STATUTOMA

Normativno-pravna komisija pri SO Krško je 11. junija letos obravnavala statuta DO KOSTAK in njene TOZD Komunalne storitve. Pripombe je posredovala strokovni službi, ta pa je z njimi uskladila omenjena akta. Zato statutarne komisije predlaga zboroma združenega dela in krajevnih skupnosti, da sprejmeta sklep o soglasju k statutoma.

letno poročati občinski skupščini in SKIS o sredstvih prispevka in njihovi porabi.

25. NAŠ GLAS 7

4. 6. 1986 DELO • III. — stran 9

Velika prašičja farma že ogroža Krško polje

Največja slovenska farma prašičev, ki sta jo na Primorju zgradili Mercator Ljubljana in Agrokombiat Krško, je povzročila ekološko katastrofo

KRŠKO, 1. junija — Zlasti vztrajnost obdeljevalca je vzrok, kako ogrožena je Krško polje, vsem znanim in neznanim, kar pa je tudi posledica tega, da se na Primorju ne upošteva ekološka katastrofa. Vse to je posledica tega, da se na Primorju ne upošteva ekološka katastrofa. Vse to je posledica tega, da se na Primorju ne upošteva ekološka katastrofa.

Tudi vseh neposrednih posledic, ki jih povzroča velika prašičja farma, ne moremo prezeti. Vse to je posledica tega, da se na Primorju ne upošteva ekološka katastrofa. Vse to je posledica tega, da se na Primorju ne upošteva ekološka katastrofa. Vse to je posledica tega, da se na Primorju ne upošteva ekološka katastrofa.

VLADO PODGORŠEK

Sistem za gospodarno uporabo gnojke — novost v Jugoslaviji

OKROGLICA, 27. junija — Na novogoriški farmi pitancev, ki so jo kot skupno naložbo Kmetijskega kombinata Vipava, Mesne industrije Primorske in Primorja Export zgradili pred poldrugim letom, so predstavili delovanje tako imenovanega fertirigacijskega sistema. Sistem, ki najbolj gospodarno izkorišča gnoj, na poseben način namaka kmetijska zemljišča z gnojeko in hkrati preprečuje onesnaževanje voda in okolja, je novost v Jugoslaviji in eden najododnejših sistemov v svetu. Fertirigacijski sistem na farmi na Okroglici je zasnoval prof. dr. Raul Jenčič iz ljubljanske biotehniške fakultete s sodelavci. Jeseni bodo sistem dopolnili s posebnimi namakalniki, ki jih je mogoče prenašati. S fertirigacijskim sistemom lahko namakajo 160 hektarov travnikov in njiv, na katerih pridelajo večino krme za 1056 pitancev, od katerih jih kar 92 odstotkov prodajo na tujem trgu.

(S. C.)

Delo, 28. 6. 1986

Akademski kipar in medaljer Vladimir Štoviček je pred kratkim proslavil 90. obletnico življenja, hkrati s tem pa je minilo 70 let od začetkov njegovega umetniškega ustvarjanja. Ob tej priložnosti sta Kulturna skupnost Krško in SO Krško pripravili slovesnost v umetnikovem ateljeju, ki sta ga ob jubileju prenovili. V njem je bil predstavljen izbor Štovičkovih del.

Vladimir Štoviček se je rodil 26. junija 1896 v Boštanju pri Sevnici. Obiskoval je umetno-obrtno šolo v Ljubljani, nato pa odšel v Prago, najprej na umetnoobrtno šolo in kasneje na akademijo. Leta 1921 je prvič razstavljal skupaj z gojenci praške akademije, že naslednje leto pa prvič dobil nagrado za svoje delo. 1923. leta se je vrnil v domovino, 1925 pa prvič samostojno razstavljal v Ljubljani. Od 1926 do 1931 je bival v Parizu, nato pa se naselil v Šrajbarskem turnu pri Leskovcu.

V dolgih letih iskanja in ustvarjanja se je Štoviček razvil v najboljšega slovenskega medaljerja. Postal je mojster ene najzahtevnejših kiparskih zvrsti in ustvaril obsežen opus medalj in plaket s portreti znancev in prijateljev ter pomembnih osebnosti slovenskega kulturnega, znanstvenega in političnega življenja. Poleg tega se je posvečal tudi polni plastiki ter ustvaril vrsto samostojnih kiparskih kompozicij, portretov in aktov. Znameniti so njegovi spomeniki in spominska znamenja; njegov ciklus portretov slovenskih narodnih herojev »pomeni edinstven opus plaketnega kiparstva pri nas, tako po temi kot po psihološki poglobljenosti in mojstrski modelaciji« (J. M.).

Od 1921 do danes je mojster Štoviček razstavljal več kot sedemdesetkrat, samostojno in z drugimi avtorji, doma in na tujem (v Pragi, Parizu, Moskvi, Haagu, Rimu, Madridu, na Dunaju in drugod). Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja, med njimi priznanja v Pragi in Parizu, nagrado za jugoslovanski srebrnik, Priznanje OO OF — oddelka za ljudsko prosveto, Zlato plaketo FZ Slovenije, Trdinovo nagrado, Red zaslug za narod s srebrnimi žarki, častno priznanje z medaljo Janeza Vajkarda Valvasorja; med najpomembnejša priznanja pa gostovo sodi Zlata plaketa občine Krško, ki jo je umetnik prejel ob letošnjem jubileju.

Za nas, Štovičkove rojake, je brez dvoma velikega pomena dejstvo, da je naš kulturni prostor s svojimi stvaritvami obogatil umetnik, čigar delo je dr. Stane Mikuž označil takole: »Nobenh fraz, nobenh nepotrebnih akcesorijev in skivalnic ne dovoljuje medaljerska umetnost. Pač pa izredno predstavnostno silo, ki lahko z najbolj ekonomičnimi likovnimi sredstvi na tesnem prostoru pove kraljevske besede. In prepričani smo, da je Štovičkova medaljerska umetnost to dosegla.«

V počastitev praznika KS Krško se je 13. junija udeležilo štafetnega teka od kostanjeviških talcev do krških borcev 14 ekip. Zmagali so tekači AK Maraton iz Leskovca; 16 km dolgo progo so pretekli v 53 min. in 12 sek. Druga je bila ekipa 1. e razreda kovinarske usmeritve s SŠ Krško, tretja pa

ekipa 2. b razreda elektro usmeritve. Na sliki: zmagovalna ekipa — Ječmenjak, Lazar, Omerzel, Cvar, Vinkovič, Petrič, Martinčič in Zupančič.

(FOTO: Janko SOTOŠEK)

VEČER Z VAMI - VEČER S K...

V PETEK, 13. JUNIJA 1986

LITERARNI KLUB BENO ZUPANČIČ
DOM EDUARDA KARDOLJA

Večer je vsekakor pomenil novost in spremembo v kulturnem življenju našega kraja. Na njem smo spoznali, da smo nekaj takega že zdavnaj pogrešali, še posebno pa, ko smo ob raznih priložnostih poskušali oživiti kulturno dogajanje z različnimi prireditvami, za katere smo včasih namenili veliko truda in sredstev, rezultat pa je bil sorazmerno skromen. Uvideli smo, da dobrega odziva na kulturne programe ne moremo zagotoviti čez noč; večer, ki ga je pripravil Literarni klub, pa je dokazal, da je mogoče z novimi pristopi in bogato vsebino z majhnimi stroški doseči postopoma dobre rezultate pri animiranju občinstva.

S takimi prireditvami, ki so sestavljene iz programa, v katerem sta kultura in ustvarjalnost razumljena širše, je mogoče pritegniti tudi tiste občane, ki jih tradicionalne prireditve doslej niso.

Domislica z uganko, kaj je K, je izredno posrečena in ima svoj pomen. Rešitev K = klicaj (!) izraža veliko resnico: ljudi je treba klicati, jim približati kulturo s takimi rečmi, ki so jim blizu, in jim potem dajati vse zahtevnejše. Glede na sicer neurejene razmere v naši kulturi je ta klicaj še kako upravičen.

Prepričan sem, da bi velika večina tistih, ki so bili na večeru, tudi v prihodnje prav rada prišla na podobno prireditev, saj se nas je mnogo na poti domov spraševalo, ali bodo organizatorji kmalu pripravili še kaj podobnega.

Alojz Cerjak

Foto: Zdenko PEREC

Šoštanske termoelektrarne in okolje ČIŠČENJE ZRAKA IN OŽIVITEV JEZERA

Zadnje čase se v šoštanskih termoelektrarnah še intenzivneje ukvarjajo z odpravljanjem škodljivih vplivov elektrarn na okolje. K povečani dejavnosti jih je prisilila tudi predzadnja zima, ko so kombinirani vplivi pripeljali do znanih hudih poškodb gozdov in še zlasti do ožiga iglavcev. Zdaj, po nekaj več kot letu dni, so že pripravljeni predlogi za razreševanje vrste perečih vprašanj.

Tako je pred uresničitvijo projekt za vrsto kontrolnih postaj. Te bodo seveda sodobnejše kot tisti dve, ki že dalj časa delujeta, pa nista usposobljeni za neposredno računalniško obdelavo podatkov. Skupno bo 6 novih stalnih postaj, ena pa bo mobilna.

Jugoslovanski predpisi določajo, da sme 1 m³ škodljivih dimnih plinov vsebovati največ 150 mg trdnih delcev.

Pred nekaj leti predelani elektrofiltri treh manjših elektrarniških blokov v resnici ulove toliko prahu, da omenjene, še dopustne meje ne presegajo. Žal pa oba največja bloka pošiljata v ozračje preveč prahu. Ta čas se s posebnim investicijskim programom v šoštanskih termoelektrarnah lotevajo novega električnega filtra za četrti blok. Za peti, največji blok pa bodo električni filter z dodatno investicijo tako dopolnili in izboljšali, da se bo količina trdnih delcev v kubnem metru dimnih plinov zmanjšala na 50 miligramov.

In naslednji hud problem: žveplov dvokis. Po republiških usmeritvah naj bi do leta 1993 v Sloveniji zmanjšali emisijo žveplovega dvokisa za tretjino v primerjavi z letom 1980. V TEŠ so letos spomladi že preizkušali možnosti za zmanjšanje SO₂ v ozračju z dodajanjem apnenčeve moke. Čeprav rezultati še niso do konca obdelani, pa so bili uspehi očitni. Zdaj že usposablja pilotsko napravo za odstranjevanje žveplovega dvokisa. Nadaljnji poskusi bodo pokazali, po kateri poti od razpoložljivih v svetu se bodo podali.

Poseben problem je v Šoštanju odpepeljevanje kuršč. Zaradi pepela sta zdaj dobesedno mrtva Velenjsko jezero in Paka. Kalcij, ki se useda v jezero in reko, napravi vodo tako lužnato, da življenje v njej ni mogoče. Pripravljajo projekt za nov način odpepeljevanja, ki ne bo imel takšnih negativnih vplivov in bo tudi omogočil ponovno oživitev voda.

To so projekti. Uresničiti jih bo zelo težko, saj vemo, da stanejo sodobne očiščevalne naprave tretjino investicijskega denarja za novo elektrarno. To pa pomeni, poleg vsega drugega, tudi dražjo kilovatno uro električne energije iz šoštanskih termoelektrarn.

Zakaj že pri graditvi niso pazili na vse te stvari? Preprosto zato, ker v letih graditve še niso bili dovolj znani in raziskani negativni vplivi strupenih snovi na okolje. Z novimi zahtevami in spoznanji pa se je treba zdaj stvari lotevati z vso resnostjo, da bi prečili nadaljnje onesnaževanje okolja.

Elektrogospodarstvo SRS, Informativni bilten Tabor za mlade planince

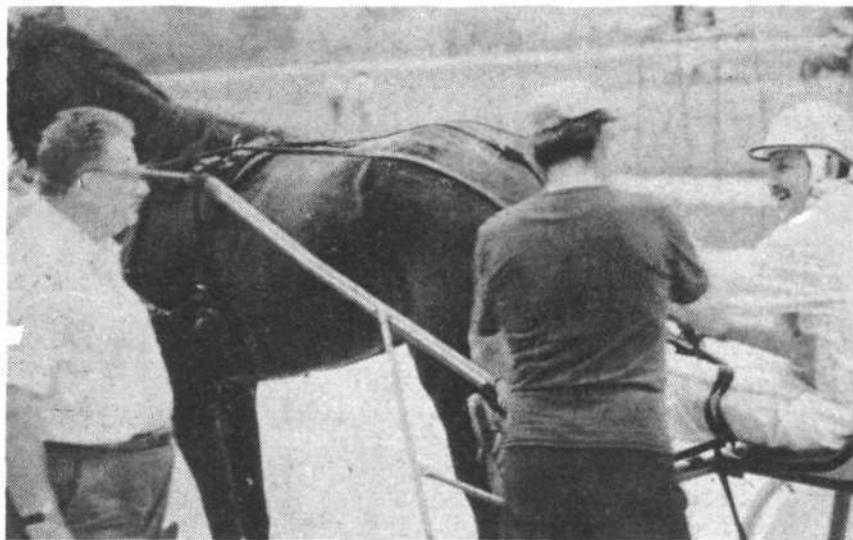
Mladinski odsek Planinskega društva »Bohor« Senovo v sodelovanju s PD Sevnica in Brežice že več let organizira planinske mladinske taborne v alpskem svetu oziroma v naših lepih alpskih dolinah. Doslej so planinci tabo- rili že v Krvici, Tamarju, Završnici, Vratih, Logu pod Mangrtom, Kamniški Bistrici, letos pa bodo ob Bohinjskem jezeru. Za tabor, ki bo trajal od 23. VII. do 2. VIII. 86, se je prijavilo preko 50 otrok iz osnovnih šol občine Krško. V tem času bodo opravili vsaj štiri planinske ture na okoliške vrhove. Mladim planincem in njihovim vodnikom želimo lepega vremena in obilo prijetnih trenutkov v prelepem gorskem svetu.

M. Pribožič

VEČ UPANJA NA HIPODROM

BREGE — Nedeljski občni zbor Konjeniškega kluba Posavje so tukaj sklicali zato, da so si člani lahko ogledali kraj, kjer upajo, da jim bo končno le uspelo urediti hipodrom. Zbor je potekal kot delovni dogovor in na njem je sodelovalo veliko rejcev konj s Krškega polja in Bizeljskega. Kmetje so ob tem poudarili, da so si vendarle zaslužili nekaj tudi zase — prostor za obnovo tradicionalnih kmečkih prireditev, kakršne so bile nekoč v Leskovcu. Domenili so se, da bo prvo tekmovanje že to jesen, če bo izvršnemu odboru uspelo urediti formalnosti v zvezi z zemljiščem.

Dolenjski list, 17. 7. 1986

Na prijetni konjeniški prireditvi 15. junija v Šentjerneju je za eno od dirk prispeval nagrade tudi Konjeniški klub Posavje iz Krškega. S tem naj bi se vsaj simbolično oddolžil ostalim klubom, članom Konjeniške zveze SRS, ki imajo z organiziranjem dirk tudi stroške. Na »posavski« dirki za tri- do dvanajstletne kasače na 1800 m je zmagala Lis-a B (Vlado Rančigaj), drugo mesto je zasedel Faun (Branko Slana) in tretje Fireta (Milan Sršen). Na fotografiji: predsednik KK Posavje, Stane Nunčič, izroča pokal Vladu Rančigaju, zmagovalcu dirke.

SLOVESNO IN DELOVNO SREČANJE V POSAVJU

Posavski občini Brežice in Krško sta v okviru 16. srečanja RVJSJ Bratstvo in enotnost '86 dva dni gostili delegacijo rezervnih vojaških starešin Medobčinske konference Tuzla iz SR BiH.

V času bivanja v Posavju so gostje opravili obsežen delovni program: položili so venec k spomeniku prvim krškim borcev, obiskali muzej revolucije v Brestanici, se srečali s predstavniki občinskega vodstva in organizacij združenega dela ter izmenjali izkušnje o vlogi RVS v krajevnih skupnostih in OZD pri uresničevanju družbene samozaščite, ogledali so si kostanjeviške umetnostne zbirke ter JE Krško, kjer so se tudi pogovarjali o njenem delovanju in njeni varnosti.

O svojih vtisih so gostje iz BiH spregovorili takole:

Mato Tomič, predsednik medobčinske akcijske konference ZRVS Tuzla: »Tuzla je organizator tega potovanja, zato sem bil v Krškem že pred desetimi dnevi na pripravljalnih pogovorih z tale obisk. Mislim, da lahko v svojem in v imenu vseh ostalih izrazim hvaležnost za toplejše sprejem tako včeraj v Brežicah kot danes v Krškem. Prepričan sem, da je to srečanje lahko podlaga za navezovanje prijateljskih stikov in kovanje pobratimskih odnosov v ožjem krogu — med posameznimi konferencami. Na 15. srečanju se je to zgodilo in moja predvidevanja izhajajo iz lanskim izkušnji. To je tudi enkratna priložnost, da se rezervni vojaški starešine seznamimo z doslej edino nuklearno elektrarno pri nas in da sami ocenimo njen pomen, spremljajoče pojave in morebitne posledice zatajitve človeškega faktorja...«

Boško Jotanović, predsednik akcijske konference ZRVS Doboj:

»Resnično! smo veseli zelo pristranskega sprejema že včeraj v Brežicah, kjer so nas pozdravili tudi predstavniki občin Krško in Sevnica. Zlasti pa smo počaščeni z navzočnostjo predstavnika RS ZSS in generala Kocijana na slovesni večerji, prirejeni nam v čast.

Danes bomo po ogledu filma in razgovoru tudi obiskali JE Krško in osebno podpiram stališče kongresa ZSMJ o ustavitvi gradnje nuklearnih elektrarn. Mislim, da je to tudi stališče mojih tovarišev. Naše naravne danosti nam omogočajo, da si v prihodnje zagotovimo dovolj energije. Zato človeštva ne bismeli spravljati v nevarnost z gradnjo nuklearnih elektrarn in neustrezno zaščito pred možnimi posledicami. S pravilno prerazporeditvijo energije v celi Jugoslaviji bi lahko pokrili svoje potrebe.

zato ne sme biti pomembno, kje so naravne možnosti locirane, važno je le, da so v SFRJ.

Jasika Mehjudin iz organizacije ZRVS Brčko:
»Ta srečanja so več kot samo srečanja — imajo pomen, ki nas desetletja povezuje in je izražen v Titovih apelih našim narodom, naj bosta bratstvo in enotnost stalno okostje naših mednarodnih odnosov, naj bosta porok naše samostojnosti in neodvisnosti.

Kar smo sinoči doživeli v Brežicah, ni le vpludnost, ampak iskren izraz prijateljstva in tovarštva. Gotovo bo vsak od nas ohranil izredne vtise o tem srečanju in o lepota tega dela naše domovine. Vemo, da nam ekonomske težave postopno onemogočajo druženje v širšem obsegu, prepričan pa sem, da se da in mora tudi v skromnejših pogojih kovati prijateljske vezi in izmenjavati medsebojne izkušnje o delovanju ZRVS.

Moje mnenje o nuklearkah senekoliko razlikuje od mnenja mojega predhodnika. Mislim, da sta vzgoja in izobraževanje temeljna dejavnika v pristopu k demokratizaciji odločanja o naši energetski problematiki in da prebivalstvo v SFRJ nikakor ni dovolj poučeno da bi bilo sposobno dojeti pomen energije za današnji razvoj in prihodnji obstanek. Mogoče je za mnoge vprašanje energije kratkoročno, a ko ljudje dojamajo, da je to osnovno gibalno v ustvarjanju boljšega jutrišnjega dne, potem bo tudi razmišljanje o nuklearkah morda drugačno. Človek ne bi smel soditi o nečem, česar ne pozna, in v tem primeru je takih gotovo 80—90 odstotkov ljudi.

Imamo namreč vrsto drugih nesreč: letalske nesreče, poplave, nesreče v rudnikih, ki jih ne moremo preprečiti, pa vendar ne prenehamo potovati, kopati premoga... Enako je s strupi v hrani, lakoto kot tako, a to nima prizvoka enkratnosti, eksplozije, katastrofe, ker smo se s tem pač sprijaznili.

Naravne danosti energetskih virov nam gotovo zadostujejo za kratkoročni razvoj, a živeti od danes do jutri je sila nehumano. Premog nastaja milijone let, vodo, ki je osnova kakršnega koli življenja, uničujemo zelo učinkovito, zato sem za osveščanje ljudi in šele tako lahko širša javnost strokovno odloča o gradnji nukleark.

Delegacija rezervnih vojaških starešin iz Bosne in Hercegovine je položila venec k spomeniku prvim krškim žrtvam pri OŠ Jurija Dalmatina. O pomenu Krške čete in usodnih dogodkih leta 1941 jim je spregovoril Stane Nunčič, predsednik Občinskega odbora ZZZ NOV.

Še spominski posnetek gostov, rezervnih vojaških starešin iz SR Bosne in Hercegovine, in gostiteljev iz občine Krško pred Delavskim domom E. Kardelja.

SLOVESNOST NA LETALIŠČU V CERKLJAH

Konec preteklega meseca je bila v enoti polkovnika Zvonka Kramarja slovesnost. Starešine in vojaki ter borci II. eskadrilje NOVJ so proslavili svoj največji praznik, dan enote, in 42. obletnico ustanovitve II. eskadrilje.

Po odločbi Vrhovnega štaba oboroženih sil SFRJ in tovariša Tita nadaljuje prej omenjena enota borbene in revolucionarne tradicije II. eskadrilje NOVJ, zato je dan njene ustanovitve postal praznik enote cerkljanske garnizije.

II. eskadrilja NOVJ (351. eskadron RAF) je bila ustanovljena 1. julija 1944 na letališču Benina v Libiji in je spadala k britanskemu vojnemu letalstvu, vendar je bila podrejena izključno Vrhovnemu štabu in tovarišu Titu.

Posnetek za spomin: borci pred spomenikom II. eskadrilje NOVJ.

Starešine in vojniki enote Zvonka Kramarja so pri razvijanju in ohranjanju tradicij te vojne enote do sedaj dosegli pomembne rezultate. Kot največjo vrednoto pa cenijo srečanja borcev druge eskadrilje na letališču v Cerkljah ob dnevu enote in pridobitev domicila za drugo eskadriljo od treh posavskih občin, brežiške, krške in sevniske. Sklep o tem so sprejele 21. maja 1982 in od takrat je sodelovanje vojakov in starešin z domicilnimi občini še bolj obsežno ter vsestransko.

Tudi letos, ko so poleg dneva enote praznovali še 45. obletnico vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti, so prišli na slovesnost borci iz raznih krajev naše dežele: Skopja, Mostarja, Splita, Kopra, Sežane, Ljubljane in drugih. Svoj dan so vojniki proslavili predvsem z boljšimi rezultati pri borbeni usposobljenosti, pa tudi slovesno z raznimi dejavnostmi, kot so športna tekmovanja, tekmovanji Izbiramo najboljšo enoto ter Mladost v pesmi, besedi in spretnosti, srečanja z borci NOVJ ipd.

Letos so se borci — bilo jih je 40 — zbrali v hotelu Sremič v Krškem, kjer je bil njihov gostitelj predsednik SO Krško, Zoran Šoln. Na slavnostnem kosilu je tovariš Šoln v pozdravnem govoru poudaril prispevek II. eskadrilje v zaključnih operacijah za osvoboditev države in njeno pomembno vlogo v njih. Ko je govoril o izročilu te enote, je poudaril pomembnost revolucionarnih tradicij, ki jih sedaj zelo uspešno nadaljuje enota Zvonka

V imenu posavskih občin je pripadnike enote in borce II. eskadrilje pozdravil Stane Ilc, predsednik SO Brežice.

Polkovnik Zvonko Kramar izroča prehodno zastavico najboljšemu tehniku, Janezu Sušniku.

Major Martin Burjan je prejel zastavico Najboljši pilot.

Kramarja, zlasti v okviru sodelovanja z borci II. eskadrilje in domicilnimi občinami.

Občine Brežice, Krško in Sevnica so ponosne, ker ima v njih domicil tako pomembna vojna letalska enota, zato je dan enote skupen praznik vojakov in občanov.

Za spomin na bivanje v občini Krško so borce podelili spominke in turistične brošure.

Borci so tega dne doživeli pravi utrip življenja v Posavju. Zanje in za ostale goste iz Posavja ter enote polkovnika Zvonka Kramarja je delovna organizacija Slovin iz Brežic pripravila piknik z bogatim kulturnim programom. Gostje so imeli priložnost, da v prelepem gradu Orešje pri Bizelskem v Slovinovi kleti poskusijo vse Slovinove pridelke — zlahtno kapljico. Ob zvokih glasbe in bogatem kulturnem sporedu je bil večer na Orešju za vse prijeten in nepozaben.

Vojaške slovesnosti, posvečene dnevu enote, so bile naslednjega dne na letališču v Cerkljah. V svečanem zboru enotesostali tudi borci II. eskadrilje. Spregovorili so jim polkovnik Zvonko Kramar, Branivoj Majcen, borec II. eskadrilje, in Stane Ilc, predsednik SO Brežice, ki jih je pozdravil v imenu domicilnih občin.

Na proslavi ob dnevu enote, ki so se je udeležili starešine, vojniki, borci in predstavniki domicilnih občin, se je še enkrat pokazalo, da je to praznik vseh, ki živimo in delamo v Posavju, ter da tako še naprej razvijamo in poglobljamo revolucionarne tradicije, bratstvo in enotnost v tem delu naše lepe domovine.

Vinko Šebrek

Zdole:

PRVA ZMAGA DOMAČE EKIPE

14. in 15. junija je TVD Partizan Zdole že petič zapored organiziral turnir v malem nogometu, ki nosi naslov Memorial Petra Mavsarja. Slabo vreme je nekoliko pokvarilo sobotno predtekmovalje, v nedeljskem finalu pa je potekal ogorčen boj med ekipami Ptujске iz Ljubljane, Garnizije Cerklje in domačinov. Moštvu iz Cerklj se je že nasmihal veliki memorialni pokal, na katerem so imena ekip dosedanjih zmagovalcev: Artič (81), Ljubljane (84) in Garnizije Cerklje (82, 85), vendar niso dočakali tretje zmage, saj je na tem jubilejnim turnirju prvič uspel Partizan Zdole z najboljšim strelcem turnirja Janezom Živičem, in prizadevnim organizatorjem igre, Janezom Kranjcem.

J. Slivšek

INFORMACIJE

Občinski komite ZKS Krško

13. kongres ZKJ:

SILVO GORENC: »ČE GRE GOSPODARSTVU SLABO, MORAJO VSI UDELEŽENCI DELITI ENAKO USODO«

Na nedavno končanem 13. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije je komunista krške občine zastopal Silvo Gorenc iz TCP »Djuro Salaj«. Kot komunista, ki ima tesen stik z združenim delom, je kritično razgrnil nekatere pereče probleme našega gospodarstva ter se zavzel za to, da dobi delo (tudi z ustreznim nagrajevanjem) ponovno tisto veljavo, ki jo je nekoč imelo, saj po njegovih besedah edino z delom lahko postanemo bogata in razvita družba ter uresničimo zgodovinske cilje delavskega razreda.

Razpravo Silva Gorenca objavljamo v celoti.

»Člani Zveze komunistov v občini Krško, ki so me izbrali za delegata na tem kongresu, pričakujete, da bom na tem največjem delovnem srečanju jugoslovanskih komunistov določili nadaljnjo smer razvoja naše samoupravne socialistične družbe, predvsem pa se dogovorili, kako najti izhod iz sedanjih globoke ekonomske in politične krize.

Moja dolžnost je, da ob tem izrazim pripravljenost komunistov in vseh drugih delovnih ljudi svojega kraja, še posebej delovnih kolektivov, da se s še večjim zanosom vsakodnevno borimo za ohranitev pridobitev naše revolucije, za razvoj samoupravljanja, za obvladovanje težkega gospodarskega stanja po načelih dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ter za razvoj in krepitev socialistične, samoupravne in neuvrščene jugoslovanske skupnosti na avnojskih principih.

Dobra podlaga za takšno akcijo je tudi 10. kongres Zveze komunistov Slovenije, ki nas je usmeril k razreševanju osnovnih problemov sedanjega političnega trenutka, njegovi sklepi (zaključki) se v celoti ujemajo z načrtom resolucije 13. kongresa. Javno je, da nam je sedaj poleg kritične analize obstoječih slabosti in protislovij, ki neizogibno spremljajo naš družbeni razvoj, potrebna tudi prava revolucionarna akcija v vseh družbenih strukturah, takšna, kakršno je Zveza komunistov skupaj z delavskim razredom vedno dosegala pomembne rezultate v socialističnem razvoju naše družbe.

Pri tem je treba biti tudi realist. V bližnji preteklosti smo z velikim navedenjem sprejeli brez števila dobrih sklepov v raznih političnih dokumentih, a jih nismo uresničili. Razlogov je bilo več. Nekateri sklepi so temeljili na netočnih ocenah o dejanskih družbenih gibanjih, zato so bili že v osnovi nerealni in jih ni bilo mogoče izpeljati.

Nekateri sklepi pa nismo uresničili zato, ker nismo bili enotni niti ob sprejemanju, kaj šele pri uresničevanju sprejetega. Poleg tega nam je posebno v prejšnji etapi manjkala revolucionarna aktivnost, ki je bila nekoč zelo pomembna v Zvezi komunistov. Zato se — podpirajoč osnovna stališča v predlaganih resolucijah in uvodnem referatu tovariša Žarkoviča — zavzemam za dvojce:

— da na tem kongresu razjasnimo vsa tista stališča, za katera je mogoče oceniti, da ob njih ni pravega soglasja, in da glede njih dosežemo soglasje, zato da bi nastala možnost za enotno politično akcijo vseh komunistov ob osnovnih strateških vprašanjih obvladovanja sedanjih krize in nadaljnjega družbenega razvoja.

— da se potrudimo, da bodo besedila čim natančnejša in čim jasnejša, zato da bi se izognili različnim tolmačenjem; menim, da bi k temu bistveno prispevali amandmaji, ki so bili predlagani, posebno tisti, ki se nanašajo na poglavje Naloge ZK v gospodarskem in znanstveno-tehnološkem razvoju, zato podpiram amandmaje, ki so bili oblikovani nasproti CK ZK Slovenije.

Problem družbenoekonomskih odnosov, položaj

delavca in delovnih kolektivov so vprašanja primarne pomena za nadaljnji razvoj našega sistema. V letih globoke gospodarske krize, katere zunanji znaki so velika in nesmotna zunanja zadolženost, visoka stopnja inflacije, nizka produktivnost, poraba nad lastnim stvarnim dohodkom, veliko število nezaposlenih, zlasti mladine, zaostajanje za razvojem tehnologije v svetu itd., se v naši politični praksi vse bolj pojavlja neka paradoksalna dvojnost: vsi verbalno prisegamo na samo upravljanje, in tako so vsi naši dokumenti nabito polni takšnih deklaracij, istočasno pa nam vse bolj — včasih skozi glavna, včasih skozi zadnja vrata, včasih celo z blagoslovom najvišjih političnih organov — vdira administrativna, državna politika na tista področja družbenih odnosov, ki zadevajo samoupravni položaj delavca pri ustvarjanju in razporejanju dohodka ter njegov položaj v procesu družbene reprodukcije. Včasih se zdi, kot da sami ne verjamemo v moč delavskega samoupravljanja in njegovo zgodovinsko vlogo. Zato je treba podpreti tista stališča v kongresnih dokumentih, v katerih je izrecno izraženo naše prepričanje, da lahko težke ekonomske probleme razrešujemo samo s krepitvijo samoupravnih družbenih odnosov in položaja modernega delavskega razreda v njih. To seveda ne pomeni razveljavljanja državnih funkcij, posebno na področju vodenja učinkovite in gospodarskim ciljem prilagojene ekonomske politike. Ustrezna ekonomska politika, ki v teh kriznih časih z nekaterimi ukrepi sme in mora biti tudi restriktivna, je sestavni del naše celotne politike. Biti mora del sistema in kot takšna ni protislovna samoupravniemu sistemu. Za takšno trdno, k dogovorjenim ciljem usmerjajočo politiko se zavzemamo. Biti mora dopolnjujoča in trdna in mora vzpodbujati gospodarske subjekte, da bodo s svojim poslovanjem dosegali najboljše možne cilje na podlagi dejavnikov kakovosti, s čimer se odpravlja tudi protislovnost med splošnim (družbenim) in posebnim interesom. Ob tem je treba ugotoviti, da dosedanja ekonomska politika in v celoti opravljala takšne vloge. Za nesmotno zadolževanje v tujini ne moremo naprtiti odgovornosti samoupravniemu sistemu, ne da bi pri tem videli odgovornost organov, ki so vodili ekonomsko politiko. Voluntaristična politika na področju cen, deviznega režima je ustvarjala neenakopraven položaj v splošnih pogojih gospodarjenja, s tem pa tudi pri ustvarjanju dohodka in njegovem razporejanju med posameznimi vejami. Preveč je bilo tudi etatističnega vmešavanja v samoupravno povezovanje delovnih organizacij, katerega namen je bilo združevanje dela in sredstev.

Delam v tovarni papirja »Djuro Salaj« v Krškem. Naštetih problemih neustreznih ukrepov ekonomske politike se neposredno nanašajo tudi na naš delovni kolektiv. Zadnjih deset let naš kolektiv z največjimi naporji vzdržuje proizvodnjo časopisnega papirja s starimi, iztrošenimi stroji, brez akumulacije, pokriva 80 odstotkov domačih potreb po časopisnem papirju, aktivno izvažajo — 30 ... odstotkov letne proizvodnje

— na konvertibilno tržišče v zelo težki mednarodni konkurenci. Vse to z namenom, da bi si z lastnim izvozom zagotovili možnosti za uvoz potrebnega reprodukcijskega materiala in tako preprečili motnje pri zagotavljanju papirja za domači tisk, kar nam obvelikih naporih tudi uspeva. Toda ker se v državi ne moremo dogovoriti o sistemu za regresiranje stroškov političnega tiska, vsi pa bi radi imeli poceni tisk, glavno breme pada na pleča delavcev v proizvodnji papirja kot tudi na časopisne hiše. Zato tudi ne more učinkovito delovati samoupravni sporazum o skupnem proizvodu, ki so ga sklenili proizvajalci in porabniki papirja, ker se v ta sistem ne prestopajo vmešavajo politične, republiške in druge strukture, ki ne prevzemajo nobene materialne odgovornosti v proizvodnji, zato pa tudi ni splošnih ekonomskih pogojev za delovanje samoupravnega sporazuma.

Ker letos niso bila pravočasno zagotovljena plačila inozemstvu za uvoženi reprodukcijski material, nam je pretela nevarnost, da se proizvodnja papirja v Krškem ustavi, čeprav smo še naprej aktivni izvoznik na konvertibilno področje. Take razmere neprestano na nekonstistentnost (majavost) ukrepov ekonomske politike, ki jo je treba za naprej popraviti. Zaradi tega podpiram predloge ZIS, da se vendarle — čeprav s šestmesečno zamudo — izboljša položaj izvoznikov, zlasti tistih, ki izvažajo na konvertibilno področje. Podpiram tudi načela politike ZIS, ki so bila danes predstavljena.

Naslednje področje, o katerem bi rad povedal nekaj besed, je odgovornost delavcev in poslovnih struktur za izvrševanje nalog v zvezi z ekonomsko stabilizacijo. Prejšnje obdobje, v katerem smo razmeroma dobro živeli na račun tujih kreditov in pričakovane dohodke, je deloma ustvarilo vtis, da je samoupravni socializem družbeni model, v katerem je tudi z malo dela ali ob slabem delu mogoče dobro živeti. Bolj so bile poudarjene pravice, ki izhajajo iz delovnega razmerja, kot pa obveznosti, ki jih prevzema vsak delavec, kadar združuje svoje delo. Popustila je odgovornost do delovnih obveznosti in delovne discipline, slabšala se je odgovornost do družbene imovine. Vse več delovnega časa se porablja za različne neproduktivne namene, razne sestanke. Strahotna negospodarna preorganiziranost, ki že hromi normalno delovanje delegatskega sistema, zmanjšuje vsakodnevno navzočnost ustvarjalnih in usposobljenih delavcev na delovnih mestih. V neizmerno visoki stopnji inflacije se izgublja učinek inovacij, povečane produktivnosti, izboljšanja tehnoloških postopkov. Poslovni delavci se bolj ukvarjajo z gibanjem inflacije in popravki cen kot pa z razvojem proizvodnje. Boj za kakovost izdelkov ni uspešen. Normativizem v gospodarski politiki z neprestanimi spremembami in dopolnitvami zakonskih aktov, ki so pogosto celo v navzkrižju, ustvarja pravno negotovost. V poslovnih odnosih se ne spoštujejo osnovna pravila medsebojnega poslovanja. Dogovori in samoupravni sporazumi se ne spoštujejo, medsebojne obveznosti se ne izpolnjujejo redno. Različno pristopamo h kaznovanju gospodarskih prekrškov, izgubašev, na različne načine kršimo zakonite predpise. Odstopamo od prakse dobrih poslovnih običajev, uzane. Kakovost izdelkov pada itd.

Takim težnjam, ki se pojavljajo na različne načine, se je treba odločno upreti. Ponovno moramo uveljaviti produktivno-fizično in umsko, reprodukcijsko in ustvarjalno — delo. V praksi moramo znova uveljaviti delo kot edino merilo za družbeni položaj človeka. V praksi moramo dokazati, da je naš sistem, v katerem imata vladajočo vlogo delavec in delavski razred, boljši za družbeni in ekonomski položaj delavca. Prav tak o pa je treba dokazati tudi to, da samos hitrejšim gospodarskim razvojem na podlagi boljšega dela in sodobne tehnologije lahko postanemo bogata in razvita družba. Socializem siromakov ne more biti nikogaršnja perspektiva. Še najmanj perspektiva samoupravnega socializma. Da bi dosegli takšne cilje, je izredno pomembno čim prej normalizirati gospodarske razmere, da v pogojih tržnega gospodarstva in delovanja ekonomskih zakonitosti ponovno uveljavimo dohodkovni princip kot osnovni cilj gospodarjenja vseh ekonomskih dejavnikov.

Dohodek TOZD mora biti odvisen od kakovosti izdelkov, od stroškov, poslovne politike vključno z razvojno politiko. Dohodek pa je treba doseči na tržišču in ne v zavodih za cene. Izvoz, zlasti tisti na konvertibilna tržišča, ne sme biti moralna obveza delovne organizacije, ampak ekonomsko motivirana poslovna politika.

Za sedanje stanje na področju oblikovanja osebnih dohodkov in nagrajevanja je značilna uravnilovka. Nimamo dovolj moči, da bi uveljavili učinkovitejša sistema nagrajevanja po dejanskih rezultatih dela. Zato so pridni, sposobni delavci in strokovnjaki nezadovoljni in obratno. Prepričani smo, da lahko veliko potencialno ustvarjalno moč naših delovnih ljudi sprostimole, če bomo nagrajevanje po delu resnično uveljavili kot model socialističnega nagrajevanja. Bolje moramo izkoristiti sedanje zmogljivosti in fond delovnega časa, ki je na razpolago. Kar pa zadeva zakonske in podzakonske akte, ki urejajo področje gospodarstva, bi morali doseči dvoje:

V zakonodajnih postopkih bi morali nameniti več časa za temeljito razpravo v delegatski bazi in tako omogočiti skupščinam, da bodo res opravljale svojo nalogo. Načeloma ne sme — razen v izjemnih primerih — biti sprejemanje zakonskih predpisov v skupščinah po izrednem postopku. Taki postopki ponavadi onemogočijo delegatom, gospodarski bazi in njenim združenjem, da bi dobro proučili predloge, o katerih se odločajo. Treba bi bilo oceniti, ali je primerno, da za zakonske predloge izvršnih teles, ki ne naletijo takoj na soglasje v skupščini, takoj uporabimo avtoriteto najvišjih državnih in političnih organov, namesto da bi šli po poti malo daljšega in napornejšega, vendar kvalitetnejšega usklajevanja v skupščinah in med skupščinami. Zavzemamo se za selektiven pristop k zakonskim normam, za manj zakonov in predpisov, ki pa naj bodo kvalitetnejši in dolgoročnejši. Tako bi dosegli napredek v gospodarski zakonodaji, obenem pa tudi boljše spoštovanje zakonitosti.

Dolg zgodovini

MAKS STERMECKI-ROK

Posvet o vlogi in delovanju prvega sekretarja okrožnega komiteja Komunistične partije Slovenije za Posavje, Maksa Stermeckega (posvet je bil sredi junija v Krškem), naj bi vsaj delno zapolnil podatkovno praznino o tem mislecu, revolucionarju, borcu za boljši jutrišnji dan delavca in kmeta. Posveta so se udeležili znanstveniki — zgodovinarji, sodobniki in sodelavci Maksa Stermeckega, predstavniki gospodarskega in družbenopolitičnega življenja občine Krško, organiziral pa ga je Medobčinski svet ZKS za Posavje. Cilj srečanja in celotne akcije je predstaviti javnosti vsestransko plodno revolucionarno delovanje Maksa Stermeckega. Zato bi junija začeto akcijo radi zaključili s čim prejšnjim izidom zbranih in urejenih besedil o njegovem delu in okoljih, v katerih se je gibal.

Za vodilno nit našega prispevka smo uporabili kratek življenjepis, objavljen v zborniku Padli v ognju revolucije, kjer je podatek, da je bil Maks Stermecki rojen 30. maja 1908 v Vencuju pri Krmini v družini finančnega preglednika. Po končani osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Krškem, je nadaljeval šolanje v gimnaziji v Ljubljani in se vpisal na medicinsko fakulteto. Član KP je postal leta 1928 in je delal kot član Pokrajinskega komiteja in Skoja za Štajersko, skrbel je za ilegalni tisk. 1929 pa je postal sekretar Pokrajinskega komiteja Skoja za Slovenijo in član Pokrajinskega komiteja KP za Slovenijo.

Strinjam se z oceno, da nam delegatski sistem ne deluje najbolje, da ima veliko pomanjkljivosti. Nismo še dosegli, da bi delegatska baza — združeno delo in občani v krajevni skupnosti — resnično odločala. Zato bi boj usmeril v doseg boljšega dela delegatov skupščine na vseh ravneh, od občine do federacije. To je boljša pot kot pa ustanavljanje novih teles.

Na koncu bi rad povedal še nekaj o sindromu razbremenjevanja gospodarstva. Ker o tem govori tudi resolucija, in to ne brez vzroka, mislim, da mora tudi kongres o tem spregovoriti kaj več.

Dejstvo je, da kljub vsem našim deklaracijam in opredelitvam v planskih resolucijah narašča obremenitev gospodarstva, s tem pa se zmanjšuje delež, namenjen za razširjeno reprodukcijo. Izhod je brez dvoma v povečanju proizvodnje, znižanju stroškov, prestrukturiranju in posodobitvi gospodarstva. Dejstvo pa je tudi to, da so naši splošni stroški (skupna in splošna poraba) kakor tudi nekateri režijski

Majska seja OK ZKS

KONKRETNE NALOGE

Na majski seji OK ZKS Krško, o kateri smo deloma že poročali, je tekla živahna razprava o položaju družbenih dejavnosti v naši občini in razkrila več problemov na tem področju. Člani komiteja so podprli stališča in usmeritve v zvezi z delovanjem in razvojem družbenih dejavnosti ter sprejeli sklepe, ki zavezujejo komuniste k aktivnosti za ureditev določenih vprašanj.

Komunisti Srednje šole Krško morajo sprožiti akcijo, da bo šola ob pomoči ustreznih institucij in preko neposredne svobodne menjave dela z OZD v Posavju pridobila sredstva za posodobitev tehnične opreme in tako zadostila zahtevam za verifikacijo določenih usmeritev na šoli.

stroški v gospodarskih organizacijah daleč nad normalnimi in nad zmoglostmi gospodarstva. Zaenkrat v našem sistemu delitve novoustvarjene vrednosti še vedno najprej pokrijemo stroške vse družbene režije, tisto, kar ostane, pa namenimo za razširjeno reprodukcijo. V obstoječem sistemu, zlasti pa v obstoječi praksi, ima delavec v združenem delu zelo majhen vpliv na tako delitev presežka dela.

Gotovno je prišel čas, da način delitve spremenimo tako, da bosta vsaj gospodarstvo in družbena režija v enakopravnem položaju. Če gre gospodarstvu slabo, morajo vsi udeleženci deliti enako usodo. Izhajajoč iz ugotovitve, da lahko le z večjo proizvodnjo premagamo gospodarsko krizo, bi morali v naslednjem obdobju zagotoviti takšno celokupno razporeditev narodnega dohodka, ki bi ob zunanjih kreditih omogočila najboljše rast proizvodnje in dohodka. (Prevod: INDOK center Krško)

Delavska univerza Krško naj bi v povezavi s sorodnimi institucijami v Sevnici in Brežicah proučila možnosti za odprtje oddelka za študij ob delu v okviru Pedagoške akademije Ljubljana ali PA Maribor (za izobraževanje vzgojiteljev na višji stopnji).

Komunisti v komiteju za družbene dejavnosti so dobili nalogo, da pridobijo strokovno oceno in merila za celodnevno in poldnevno osnovno šolo, skupaj s komunisti Delavske univerze in Valvasorjeve knjižnice Krško pa čim prej začnejo akcijo za zagotovitev statusa in normalnih pogojev delovanja Valvasorjeve knjižnice.

Komitej podpira tudi akcijo za izgradnjo novega zdravstvenega doma v tem srednjeročnem obdobju; naloga vseh komunistov v občini je, da se aktivno vključijo v priprave za gradnjo, zlasti v priprave za izvedbo referendumov o samoprispevku.

Na koncu leta 1939 je prišel v Krško in se je zaposlil kot stažist v krški bolnišnici. V Krškem je organiziral močno partijsko in skojevsko organizacijo. 1940. leta pa samostojno partijsko okrožje za Posavje. Po zlomu stare Jugoslavije je odšel v Ljubljano, kjer je postal član propagandne komisije pri CK KPS.

V partizane je odšel aprila 1942, in sicer najprej na Notranjsko, kjer je s svojim bogatim ideološkim znanjem utrjeval in poglabljal borbenost mladih komunistov, mladincev in sodelavcev. (V partizanih je dobil ime Rok.) 26. februarja 1943 so ga ujeli italijanski vojaki pri Straži na Dolenjskem; pri zasliševanju je ponosno potrdil svojo pripadnost komunistični partiji, zaradi česar so ga okupatorji ubili. Vse življenje je bil zvest svojem prepričanju, njegovo delo in življenje pa je bilo svetel vzgled mladi generaciji.

KRITIČNO O GOSPODARJENJU

Največ razmišljanja in besed so člani OK ZKS Krško na svoji zadnji seji (16. julija 1986) namenili gospodarskim gibanjem v naši občini. Ob tem je bilo slišati tudi marsikatero pikro in tudi samokritično misel na račun našega planiranja gospodarskega razvoja, ki je bilo ponekod že decembra zasnovano bolj na željah kot na realnih podatkih in predvidevanjih pogojev dela in trženja. Ravno tako je bila ponovno izrečena zahteva in obveznost komunistov, da z boljšim in varčnejšim delom v proizvodnji in z modrejšim poslovanjem služijo v svojih kolektivih kot zgled ostalim delavcem.

Člani komiteja so si kritično ogledali tudi listo zgubašev, med katerimi ponovno bijeta v oči Novolesovi TOZD s svojim dolgoletnim zgubaškim stažem in Kovinarska, ki ji je propadli dogovor o sklenitvi posla z Luko Koper pomagal do tega, da je morala priznati tudi vrsto svojih dolgoletnih notranjih slabosti. Po besedah predstavnikov izvršnega sveta so ti že ves čas trajanja dogovorov v poslu za Kovinarsko bili aktivno vključeni v iskanje rešitve problema in bodo tako ravnali tudi v bodoče. Sedaj jih vse seveda čaka neahvalno delo pri dogovarjanju z IS SO Koper in predstavniki Luke o določitvi stopnje krivde za propadli posel in o ugotavljanju višine materialne odgovornosti pri tem. To je tudi ena izmed nalog, ki jih je prednje postavil OK ZKS.

Člani ZK, zaposleni v Kovinarski, pa so se zavezali, da bodo v lastnem okolju s tvornim delovanjem skušali rešiti probleme kolektiva, ki so tudi vplivali na stanje, v katerem je organizacija že dlje časa in ki jih je udarec propadlega posla z Luko samo porinil na plano.

Občina Krško TEMELJNIH DOLOČIL RESOLUCIJE ZA LETO 1986 NE IZVAJAMO

V Resoluciji o družbenekonomskega razvoja občine Krško v letu 1986 smo si glede na predvidene razvojne možnosti pri ustvarjanju dohodka in njegovem razporejanju zastavili naslednje cilje: 3-odstotno rast družbenega proizvoda ob 3,5-odstotni rasti fizičnega obsega industrijske proizvodnje, 2,2-odstotno rast zaposlenosti, 12-odstotno povečanje izvoza blaga in storitev ter ustalev uvoza blaga na ravni iz leta 1985, rast sredstev za bruto osebne dohodka in skupno porabo delavcev v skladu z rastjo doseženega dohodka in z drugimi kakovostnimi dosežki, izvajanje takšne politike delitve dohodka, da se bo delež akumulacije v doseženem dohodku v primerjavi z letom 1985 povečal.

Ob presojanju doseženih rezultatov gospodarjenja v prvih treh mesecih letošnjega leta sta komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora ter komite za družbene dejavnosti ugotovila, da ne uresničujemo temeljnih usmeritev resolucije. Konvertibilni izvoz in industrijska proizvodnja ne dosega potrebne dinamike. Na visoko nominalno rast dohodka in kategorij njegove delitve vpliva predvsem visoka inflacija, povečujejo se izgube, zmanjšuje se obseg akumulacije v gospodarstvu, s tem pa tudi najpomembnejši vir za razvoj in prestrukturiranje gospodarstva.

V delitveni politiki ne upoštevamo odvisnosti med akumulacijo — kot pogojem za razvoj — in tekočo porabo. V sistemu delitve osebnih dohodkov se krepijo avtomatizmi, hkrati pase zmanjšuje njihova neposredna povezanost z rezultati dela in gospodarjenja.

Omenjene osnovne značilnosti neuresničevanja resolucije, ki ne veljajo samo za našo občino, ampak tudi za SRS in SFRJ, so terjale dodatne ukrepe, predlagal jih je Zvezni izvršni svet in sprejel več novih omejitvenih zakonov. Med njimi je bil zaradi neusklajenih delitvenih razmerij sprejet tudi Zakon o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za osebne dohodke, skupno porabo delavcev in določene poslovne stroške.

Izvršni svet SO Krško se je že maja lotil ukrepov za usklajitev delitvenih razmerij, saj je bila v prvih treh mesecih letos v primerjavi z enakim obdobjem lani dovoljena rast sredstev za osebne dohodke in skupno porabo preko- račena za 54,6 odstotkov.

USTANOVLJENA KOMISIJA ZA DRUŽBENOEKONOMSKE ODNOSE

Občinski komitej ZKS Krško je 16. julija sprejel sklep o ustanovitvi komisije za družbenoekonomske odnose in razvoj. V komisijo so bili imenovani: Jože Cerle za predsednika ter Dejan Avsec, Franc Juvanc, Edo Komočar, Janko Močivnik, Franc Venišnik in Srečko Žokalj za člane.

Šolska leta po pričevanju bratov in vrstnikov

Iz drobnih spominov dveh mlajših bratov (Viljema in Evgena) in sovrstnikov Maksa Stermeckega moremo sklepati, da se je že v zgodnjih dijaških letih srečal z revolucionarnim delavskim gibanjem, se navdušil za Leninovo oktobrsko revolucijo in začel prebirati marksistično literaturo. Osnovno šolo je obiskoval v Krškem, kamor se je družina Stermecki preselila sredi vojne vihrice s Primorskega. Po končani prvi svetovni vojni pa so odšli v Ljubljano in tam se je Maksim (tako so ga klicali sorodniki in prijatelji) vpisal v prvi razred II. državne gimnazije. Po podatkih v razrednih vpisnicah je veljal v letih 1919—25 za marljivega dijakka z lepim vedenjem, vemo pa, da se je v petem in v prvem semestru šestega razreda učil ruščine, ki je bila tedaj neobvezen predmet. Očitno je želel poglobiti svoje poznavanje marksistične literature s prebiranjem izvirnikov, saj se je po pričevanjih obeh bratov in Ivana Krefta, Mariborčana — študenta tehnike v Ljubljani in tudi člana Kluba študentov marksistov, že v zgodnjih dijaških letih srečal z revolucionarnim delavskim gibanjem in se navdušil za Leninovo oktobrsko revolucijo.

Očitno je Stermeckega k prvemu odločilnim korakom v marksizem in revolucionarno dejavnost napotil njegov najbližji mladostni prijatelj s poljanske gimnazije, Vlado Kozak. Po Kozakovih izjavah je Maksim kmalu postal član Zveze komunistične mladine, se zelo zgodaj udeleževal študentskih sestankov v Delavskem združenju na tedanjem Turjaškem trgu, na »rdeči univerzi«, kjer sta bila njegova mentorja Dušan Kermavner in Ludvik Mrzel. Kozak tudi omenja, da je z drugimi mladinci stražil Delav-

Med udeleženci posveta o življenju in delu Maksa Stermeckega je bila tudi naša častna občanka, tovarišica Lidija Šentjarc. Na tovariškem srečanju v Kostanjevici ji je sekretar OK ZKS, Jože Habinc, ob njenem bližnjem življenjskem jubileju izročil srebrno plaketo občine Krško.

drugo gimnazijo: Vlado Kozak, France Uršič, Igor Puc in Maks Stermecki so šesti razred končali na bežigradski gimnaziji.

Vlado Kozak v svojih Kozakih pričevanjih navaja, da je sošolec Maks Stermecki prvi začel zahajati k njemu na dom, kjer so se zbirali člani Strajzlovega marksističnega krožka. V ožji krog so se vključili tudi mlajši člani: Kardelj, Kidrič, Tomšič, Zihler... Ob poglobljanju teoretičnega znanja jih je ognjevit revolucionar France Klopčič uvajal tudi v praktično politično delo.

USMERITVE OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS KRŠKO OB OBRAVNAVI IZVAJANJA RESOLUCIJE O DRUŽBENOEKONOMSKEM RAZVOJU OBČINE KRŠKO V LETU 1986

Temeljna ugotovitev, ki izhaja iz vsebine gradiva za sejo občinskega komiteja, je, da v občini ne dosegamo ključnih usmeritev Resolucije za leto 1986. Nadaljevanje tako opisanih gibanj bo ogrozilo uresničevanje planskih usmeritev in nalog, sprejetih na 10. kongresu Zveze komunistov Slovenije.

Odstopanja so zaskrbljujoča na naslednjih področjih:

I.

V proizvodnji in izvozu gospodarstvo ne dosega dinamike, predvidene v Resoluciji. Povečujejo se izgube in manjša obseg akumulacije. Politika delitve sredstev ne temelji na soodvisnosti med akumulacijo, osebno, skupno in splošno porabo ter na zmanjševanju stroškov. V sistemu delitve osebnih dohodkov je čedalje pogostejše avtomatično (v odstotkih) povečevanje izplačil (tudi na zatečene OD v letu 1985), hkrati pa se zmanjšuje soodvisnost z rezultati dela in gospodarjenja.

Odstopanja od zahtevane politike in kongresnih dokumentov lahko pripeljejo gospodarstvo v še večje težave. Če naj preko družbenopolitičnih organizacij in delegatskih skupščin zagotovimo uresničevanje sprejete politike, morajo nujno tako komunisti kot vsi delovni ljudje v enotno akcijo.

Osnovne organizacije so vse prepogosto pasivni opazovalci v svojem okolju in se ne spopadajo z nepravilnostmi, z zahtevami, ki očitno ne vodijo k boljšim rezultatom gospodarjenja. Zato je tudi med člani ZK čedalje več malodušja, nepripravljenosti za temeljito, požrtvovalno sodelovanje pri premagovanju gospodarskih težav, hkrati pa osnovne organizacije ohranjajo obstoječe stanje ter si s

prikrivanjem lastnih pomanjkljivosti krepijo občutek samozadovoljstva.

Vsa kritika je usmerjena znotraj organizacij združenega dela, zlasti na ekonomski sistem in ekonomsko politiko. Zavedati se moramo, da na ukrepe ekonomske politike in sistema močno pritiskajo različni materialni interesi, tudi takšni, ki ne vodijo h gospodarskemu napredku. Vsekakor je del izrečenih kritik upravičen, vendar to ne more zmanjšati odgovornosti kolektivov do prizadevanj in dela za čim uspešnejše gospodarjenje v razmerah, kakršne so.

II.

Samoupravljanje je kot proces demokratičnega dogovarjanja, usklajevanja in sprejemanja stališč ter obveznosti skoraj na vseh področjih zaostalo. Dnevni redi skupščin in delavskih svetov so večinoma podrejeni formalnemu spremljanju, sprejemanju ter potrjevanju sklepov, ki jih predlagajo izvršilni organi. Zato je tudi večina delavcev—delegatov odmaknjena od ocen stanja, odločanja in urejanja razmer. Zaradi tega se delavci ne zavedajo, da so samoupravne pravice in dolžnosti neločljivo povezane z družbeno lastnino in da na to vplivajo tudi z odločanjem o delitveni politiki. Ne zavedajo se močne potrebe po po-

večanju produktivnosti, znižanju stroškov poslovanja in uporabi sredstev akumulacije za čim učinkovitejši razvoj proizvodnje.

Sedanje razmere niso v prid uresničevanju teh nalog, a Zveza komunistov mora v svoji akciji vedno imeti pred očmi ravno ta cilj: nujno, da v dejanskih razmerah, pri obstoječi miselnosti delovnih ljudi in svojih članov s konkretnimi prizadevanji spreminja vlogo delavcev. Ti se morajo uveljaviti kot odgovorni upravljalci družbenih sredstev.

Občinski komite ZKS Krško zato postavlja pred osnovne organizacije in člane ZK naslednje naloge:

1. Ugotavljamo, da ekonomski ukrepi pogosto vračanje akumulacije OZD. Zato morajo OZK takoj ob obravnavi periodičnih obračunov za letošnje prvo polletje spodbuditi samoupravne organe k sprejemanju usmeritev za izvajanje resolucijskih ciljev v letu 1986. Cilj sprejetih usmeritev mora biti predvsem doseganje zastavljenih proizvodnih planov ter usklajevanje akumulacije in delitve dohodka z resolucijskimi usmeritvami.

2. Polletna analiza gospodarjenja mora dati usmeritve za zmanjšanje skupne in splošne porabe, s selektivnim pristopom mora omogočiti izvajanje zagotovljenih programov in hkrati uskladiti delitvena razmerja z Resolucijo za leto 1986.

3. Komunisti v občinskem vodstvu morajo dati pobudo za obravnavo polletnih rezultatov gospodarjenja na sejah skupščinskih zborov ter ponovno zavezati vse kršitelje sprejete politike o delitvi osebnih dohodkov k njihovi uskladitvi z resolucijskimi cilji.

Za področje delitve je nujno potrebno pripraviti analizo osebnih dohodkov ter oceniti presežanje višine OD na področju družbenopolitične skupnosti. Usmeritve, izhajajoče iz branžnih sporazumov, se lahko uveljavljajo le tam, kjer so si z gospodarjenjem pridobili potrebna sredstva.

Iz zapisov Silva Furlana, člana mestnega in pokrajinskega komiteja SKOJ, lahko razberemo, da je bil Stermečki vključen v celico obrata Tönnies strojne tovarne in livarne, kjer je bil skupaj s še nekaterimi skojci v partiji zadolžen za politično prosvetljevanje delavcev, članov te celice, za organizacijo kulturno-prosvetnih akcij legalnega značaja. Pod pretvezo nedolžnih izletov v naravo so namreč člani celice organizirali svoje sestanke in predavanja.

Član Komunistične partije je Stermečki postal 1928. Kot študent medicine se je udeleževal akcij napredne mladine, sodeloval na sestanku Kluba neodvisnih akademikov, kar mu je prineslo nekaj policijskih preiskav, zaslišanj in obtožb, ki pa jih je sodišče zaradi pomanjkanja dokazov moralo ustaviti.

Sedem let: sodni proces in robija

Drobni podatki iz dokumentov s sodnega procesa 1929 (po aretaciji v Trbovljah) potrjujejo, da je bil Stermečki sekretar PS SKOJ za Slovenijo, član PS KPJ za Slovenijo in hkrati zelo dejaven partijski tehnik, ki je znal spretno organizirati razmnoževanje akcijsko-propagandnega materiala ter njihovo razpečevanje in je vztrajno skrbel za širjenje in utrjevanje strankinih organizacij. Večkrat je omenjen tudi kot zveza za ilegalce, partijske aktiviste, ki so se ustavljali v Ljubljani, ter kot aktivisti Rdeče pomoči, ki je skrbel za družine aretiranih in zaprtih komunistov.

Stermečkova revolucionarna pot je bila pretrgana s sedmimi leti robije v Sremski Mitrovici ob aretaciji 12. januarja 1930. Tega dne je namreč organiziral skojevsko okrožno konferenco za revirje v Trbovljah. Komaj začeti sestanek v gostilni pri Kurnšku

Vsi gostje — udeleženci posveta so na tovariškem srečanju v Kostanjevici prejeli zbornik Krško skozi čas. Med njimi je bil tudi brat Maksa Stermečkova, inž. Evgen Stermečki (na fotografiji).

so prekinili orožniki; sestanek je bil izdan. Ob aretaciji so pri Stermeckem našli rokopis z naslovom: *Delavskemu razredu Slovenije. Delavci in delavke, nameščenci in nameščenke Slovenije. Sodrugi in sodružice*. Podpis je bil: Pokrajinski komite komunistične stranke Jugoslavije za Slovenijo. Orožnikom pa je padla v roke tudi okrožnica CK KPJ z naslovom *Teze KPJ povodom godišnjice generalso fašističke diktature*.

Maks Stermečki je bil v preiskovalnem zaporu okrožnega sodišča v Celju do 20. septembra 1930, potem pa prestavljen v sodne zapore v Ljubljani. Ko je tekla preiskava proti članom v Trbovljah aretirane skupine, je ljubljanska policija odkrila na široko

razvejano mrežo organizacij KPJ in SKOJ v Sloveniji ter ugotovila pomembno vlogo Maksa Stermečkova v komunističnem gibanju Slovenije. Gradivo, ki so ga prispevali udeleženci posveta, navaja vrsto podatkov, ki jih je razkrila sodna preiskava, a jih tu ne bomo naštevali. Iz vsega napisanega pa je moč razbrati, da je bil Maks Stermečki resnično pomemben aktivist SKOJ in KPJ. V jetnišnici je bil skupaj 160 dni in od tega je moral biti med 1. oktobrom 1930 in 17. januarjem 1931 še ob lastni hrani. Na sodnem procesu, ki se je začel 3. marca 1931 v Beogradu, je na osnovi krivde, ki jo je ugo-

4. V družbenopolitičnih organizacijah in skupščini je potrebno preveriti sanacijske programe DO z izkazano izgubo, saj je večina teh programov izdelanih preveč formalno in zato ne nakazujejo izhoda iz težav.

5. Občinski komite ZKS Krško ocenjuje, da je DO Kovinarska zaradi spleta različnih okoliščin v nezavidljivem gospodarskem položaju. Zato mora izvršiti svet SO Krško takoj oceniti njen predsanacijski program. Pri ocenjevanju morajo sodelovati še predstavniki prizadete delovne organizacije, poslovne banke in MGZ Posavja ter SOZD Strojgradnje.

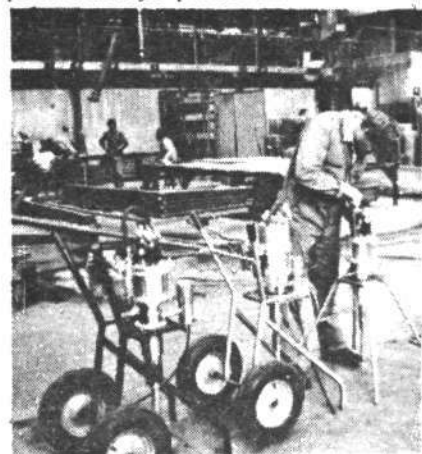
Prva in najpomembnejša naloga odgovornih delavcev DO Kovinarska pa je, da zagotovijo naročila za proizvodnjo.

6. Sekretarji OOKK morajo v svojih organizacijah spodbuditi obravnavo Temeljev planov SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje za leto 1986.

7. Za boljšo medsebojno povezanost občinskega komiteja ZKS in osnovnih organizacij bo septembra opravljena skupna ocena razmer v vseh OOKK, s čimer naj bi omogočili prenovo delovanja ZK in njenih organov v skladu s kongresnimi usmeritvami.

Delovni material in razpored obiskov bodo OOKK prejele do 1. septembra 1986.

V TOZD-u Bor so zgradili dva pokrita skladišna objekta, saj so nove skladiščne prostore že nujno potrebovali.

PROGRAM TEHNIKE POVRŠINSKE ZAŠČITE — TOZD Sigmat izdeluje aparate »airless« po lastni konstrukcijski izvedbi pnevmatskega motorja in krmilne mehanizma. V redni proizvodnji so že štirje tipi te naprave.

PROSTORI ZA TPP IN INŽENIRING so bili dokončani februarja letos (začetek gradnje v letu 1985). Sanirali so streho ter zgradili primerne prostore za tehnološko pripravo proizvodnje in za razvojne dejavnosti TOZD Sigmat.

STRUŽNICA CNC, tip EPA-320, madžarske proizvodnje v kooperaciji s tovarno UNIS Sarajevo; cena 48 000 000 din. Obratovati je začela v začetku maja letos. Za TOZD Sigmat je to velika pridobitev, saj ta stružnica zamenjuje najmanj tri klasične, kakovost obdelave pa je tudi bistveno boljša, in to omogoča večjo konkurenčnost na trgu.

Vesti iz tozdv

NOVOLES: TOZD SIGMAT IN BOR

vil, sodni senat obsodil Maksa Stermeckega na 7 let težke ječe, v katero je bil vstet že prebiti preiskovalni zapor, ter na trajno izgubo častnih pravic.

Ob koncu marca je prišel Maks Stermecki v Sremsko Mitrovico, kjer je tri mesece prebil v samici, nato pa so ga prestavili v skupno sobo.

Iz tega obdobja je na voljo vrsta podatkov, ki pričajo o tem, da je Stermecki zagrizeno študiral marksistično literaturo, izpopolnjeval svoje znanje, sodeloval v razpravah s sojetniki, jim bil inštruktor in hkrati skušal ohranjati razsodnost v sporih med posameznimi strujami kazniške partijske organizacije. Trdovratno je vztrajal v glavnih stavih, s katerimi so si politični zaporniki v Sremski Mitrovici občasno morali izsiliti možnost študija, bolj človeške bivalne pogoje ali kake druge pravice. Vedno pa je očitno zagovarjal stališče, da mora biti tudi glavnina stavka — če naj kot orožje/uspe — dobro pripravljena ter usklajena s propagandno in »priprošniško« akcijo sorodnikov in somišljenikov stavkajočih, ki so bili na svobodi.

Stermecki teoretik komunističnega gibanja

Takoj po vrnitvi v Ljubljano najdemo Maksa Stermeckega kot študenta medicine, vneto vključenega v delo kmečke komisije pri CK KPS. Ustanovili so jo 1937 iz pripadnikov skupine nekdanjih članov Štrajzlovega krožka, vodil pa jo je Vlado Kozak. S tem je partija priznala velik pomen kmečkega vprašanja in političnega dela svojih članov ter simpatizerjev med kmečkimi množicami. Poglavitna naloga komisije je bila proučevanje kmečke problematike in izvajanje načrtnega politično-propagandnega

dela med kmečkimi množicami, ki si jih je vse dotlej politično prilagajal in jih vzgajal kler. Izdelava taktike pri merjenju moči s klerom in pri odtegovanju kmečkega življa njegovemu vplivu je bila ena osnovnih začetnih nalog KPJ.

Ko ocenjuje Maksa Stermeckega, ga Vlado Kozak uvršča (po intelektualni ravni, politični razgledanosti in poznavanju problematike, ki jo je E. Kardelj vgradil v svoje delo o slovenskem narodnem vprašanju) na isto raven kot Kidriča in Ziherla. Gotovo se mu je poznalo sedem let študija v Sremski Mitrovici in sodelovanje na tamkajšnji rdeči univerzi pod rektoratom Moša Pijadeja.

Največ podatkov o delu in vlogi Maksa Stermeckega iz tega obdobja najdemo pri Ivanu Kreftu. Ta pravi, da je Stermecki, brž ko je bil vključen v kmečko komisijo pri CK KP Slovenije, začel opravljati tudi terensko delo in se povezovati z organizacijami kmečko-delavskega gibanja. Kmalu po delegatskem zborovanju tega gibanja, 3. septembra 1939 v Celju, kjer se je preimenovalo v Zvezo delovnega ljudstva Slovenije, je Maks Stermecki postal glavni organizator ne le tega gibanja, temveč tudi in predvsem partije v Posavju. O uspešnosti njegovega dela najbolj zgovorno priča podatek iz Kreftovega zapisa, da »kar kljub precejšnjim naporom ni uspelo v Posavju partiji v letih 1935—40, je Maksu Stermeckemu uspelo v enem samem letu. Napad nacifašističnih sil na Jugoslavijo je Posavje dočakalo z utrjeno mrežo partijskih organizacij.« Stermecki je že l. 1940 prišel na delo kot medicinec stažist v krško bolnišnico.

Slovenski komunisti takrat Gramscijeve ideje o zgodovinskem bloku, izrečene nekaj let pred tem, niso

mogli poznati, a zavedali so se, da če naj ima njihova revolucionarna akcija kakršnokoli možnost uspeha, morajo na Slovenskem ustvariti široko demokratično platformo. Vedeli so, da mora partija široko med množice. Z nacionalnim vprašanjem se je Kardelj že ukvarjal v nekaj svojih besedilih. V njih je narod opredeljeval kot samostojno družbeno-zgodovinsko tvorbo, zgodovinski subjekt, ki ima pravico do samoodločbe, odcepitve, da pa slovenski komunisti predlagajo, da se ta zgodovinski subjekt razvije v okviru zvezne jugoslovanske države.

Ob že obstoječih dokumentih, v katerih so bila zapisana stališča CK KPS do slovenskega nacionalnega vprašanja in etničnih ozemeljskih meja, je CK KPS (1942) ugotovil potrebo po še enem, teoretično poglobljenem dokumentu, v katerem bo prikazano stališče KP Slovenije do Jugoslavije. Ta članek je bil kasneje objavljen v komunističnem glasilu Delo. Zanimivo je, da so njegovo izdelavo ob že uveljavljenih teoretičnih pri CK KPS zaupali Maksu Stermeckemu, ki se je mudil nekje na terenu. S tem, da je dobil možnost, da v imenu KPS izrazi stališča do slovenskega narodnega vprašanja, perspektive odnosa do Jugoslavije, je bilo gotovo izraženo visoko priznanje in zaupanje v njegove sposobnosti. Takrat izraženo stališče je kristalno jasno in Josip Broz je članom slovenske delegacije med sprejemom na drugem zasedanju AVNOJ-a priznal, da so ravno s tako zgodnjim razmišljanjem o Sloveniji v okviru Jugoslavije omogočili ponovno razmišljanje o Jugoslaviji, zasnovani na zdravih temeljih.

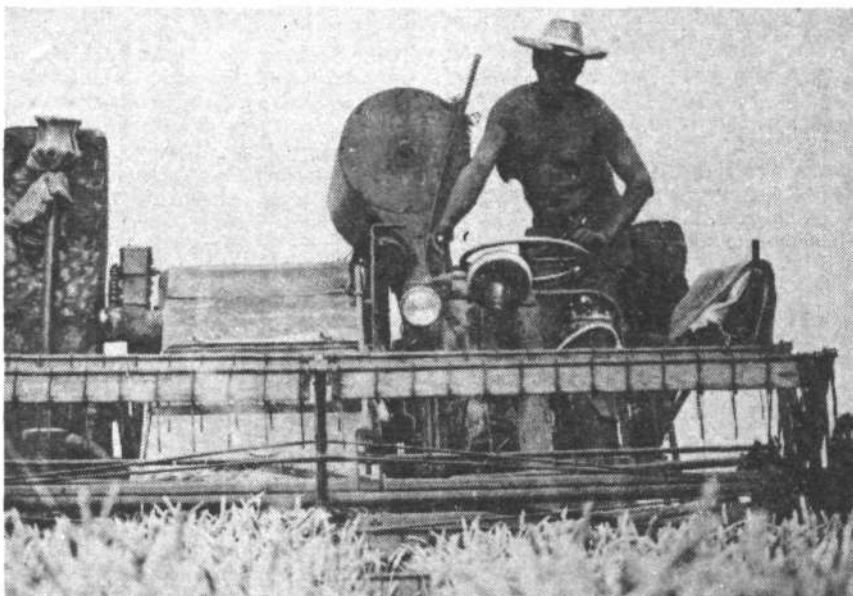
Stermecki v Posavju

Maksa Stermeckega je kot partijskega aktivista stalno nadzorovala policija. To je bil tudi eden od

INFORMACIJE

JUNIJSKO DEŽEVJE PRIZADELO ŽETEV

IZKORISTITI STRNIŠČA IN VZDRŽEVATI MELIORACIJSKE NAPRAVE

vzrokov njegovega prihoda v Krško (1939). Upal je, da tu policiji ne bo toliko na očeh, in se je kot stažist zaposlil v krški bolnišnici. Kot aktivist pa je bil le preveč znan, zato so ga tudi tu nenehno zasledovali in opazovali. Njegovo delo je oblast ocenila kot nevarno in zaradi suma komunistične dejavnosti so ga odpustili iz službe. Ker mu je grozila aretacija, se je iz Krškega za nekaj časa umaknil k sorodnikom v Kozje.

Že sicer močan in hiter razvoj KP in SKOJ v Posav-

vju ter številčna rast njenega članstva sta zahtevala ustrezno organizacijsko obliko, telo, ki bi usklajevalo in povezovalo težko ilegalno delo komunistov. Te naloge se je moral lotiti Maks Stermecki. Maja 1940 je bil na Vini gori pri Lesičnem v zidanicah Stermeckijevih sorodnikov sestanek komunistov in njihovih simpatizerjev iz Posavja, ki so jih takrat sprejeli v KP. Ustanovili so tudi okrožni komite KPS za Posavje. Stermecki pa je postal njegov prvi sekretar.

Živahnejšo politično dejavnost zasledimo v Posavju po letu 1934; takrat je tu začel delovati „ljudski agitator“ Ivan Kreft, časopis Ljudska pravica pa je dobil veliko naročnikov. Razmahnilo se je gibanje Ljudske fronte. — Gospodarsko stanje se je še poslabšalo, revščina je bila izredno velika. Še bolj kot delavci v tovarnah so bili izkoriščani viničarji in mali kmetje, ki so bili neorganizirani in brez moči proti izkoriščanju veljakov.

V tridesetih letih je imela fašistična in nacistična propaganda pri nas vedno več uspeha — revno in politično nerazgledano kmečko prebivalstvo je pričakovalo, da mu bo nacizem prinesel vrnitev dobrih starih časov nekdanje avstro-ogrske monarhije. Večini je bilo socialno vprašanje važnejše kot vprašanje nacionalnega obstoja. Vzrok za to moramo iskati v gospodarski krizi po letu 1929, ki je najbolj prizadela male kmete in delavstvo, ter v političnem nasilju, ki ga je sprožila šestojanuarska diktatura.

1934 začne KP izdajati glasilo Ljudska pravica, nastanejo tudi zametki Ljudske fronte, v okviru katere se začno zbirati vsi napredni in demokratično usmerjeni ljudje vseh slojev. Tudi v Posavju so se pojavljali predlogi za povezovanje med prebivalci. Veliko zaslugo za to je poleg Ljudske pravice imel Ivan Kreft.

Komunistična partija v tem času v Posavju ni imela svojih organizacij. Akcije so vodili posamezni člani in simpatizerji. Uspešnost njihovega dela se je najbolj pokazala na skupščinskih volitvah leta 1935 in na občinskih leta 1936, ko je v brežiškem srezu opozicija zmagala v 8 od 14 občin.

V 30-ih letih so v Posavju nastajala Društva kmečkih fantov in deklet, katerih namen je bil organizirati kmečko mladino in jo vzgajati v naprednem, demokratičnem duhu. Ta društva so se priključila opoziciji.

Aktivisti Ljudske fronte v Posavju so tesno sodelovali z levim krilom HSS onstran meje. Skupaj so organizirali ljudska zborovanja (1935 in 1936), na katerih so množično sode-

Del letošnje žetve pšenice je »pospravilo« žetvijsko deževje in tudi julija vreme kmetovalcem ni kaj prida naklonjeno. Agrokombinatovi pospeševalci so namreč ugotovili, da še ni bilo tri dni zaporedoma lepo vreme, kolikor bi bilo potrebno, da bi vlaga v žitu padla na normalnih 16 odstotkov. Zato se bo seveda povečala cena sušenja in z njo tudi cena končnih izdelkov. Na Krškem polju imajo koooperanti M-Agrokombinata pogodbeno zasejano pšenico na 400 ha površin, poleg tega pa še na 600 ha, ki niso vključeni v pogodbeno razmerje.

Že pred žetvijo je bilo jasno, da bo možno pospraviti le 70 odstotkov pričakovanega pridelka, sedaj, ko pšenico že odkupujejo, pa je očitno, da bo mogoče zbrati le 50—60 odstotkov pogodbeno vezanih količin. Pridelki so še dodatno skrčili boleznimi in škodljivci, ki so se pojavili z junijskim deževjem. Posledice bolezni so še težje na melioriranih površinah, kjer je pridelok polovičen glede na ugodno leto 1984.

Kolobar razširiti s strniščnimi posevki

Krškopoljski kmetovalci so nekoč po žetvi pšenice na strnišča sejali ajdo. Sedaj pa je zemlja očitno preveč gnojena, tako da ajda zelo bujno raste in ker je previsoka, se poleže.

Take rastline ne razvijejo reproduktivnih delov, zato ni omogočeno oplojevanje in tudi ustreznega pridelka ni. K temu je treba dodati

lovali prebivalci z obeh strani meje kljub posredovanjem orožnikov.

Med uspešne politične manifestacije Ljudske fronte (delavsko-kmečkega gibanja) sodita tudi akcija zbiranja podpisov ob izidu proglasa Kaj hočemo? (z zahtevo: „Hočemo, svobodo, popolno narodno svobodo in ljudsko demokracijo!“), ki ga je podpisalo tudi 10 Posavcev, ter akcija zbiranja denarja za „rdečo pomoč“ in tiskovni sklad.

Uspeh aktivistov je viden tudi v odnosu prebivalcev Posavja do španske državljanske vojne; z našega območja je odšlo na španska bojišča 16 prostovoljcev.

V drugi polovici 30-ih let so bili ustvarjeni pogoji za nastanek in razvoj organizacij KPS v Posavju. Prva je nastala leta 1936 v Brežicah, sledile pa so ji organizacije v Krškem, Rajhenburgu, na Senovem, v Sevnici, Telčah, Dobovi, Kozjem, Veliki Dolini, Brezini in Zgornji Pohanci. Skojevskih organizacij je bilo pet: v Brežicah—Brezini, Dobovi, Rajhenburgu, Kršem in na Senovem.

še nizko odkupno ceno, ki temeljito zmanjša interes kmetov za sejanje ajde. Naše žitnopredelovalne organizacije zato raje kupujejo ajdo v južnejših krajih, kjer dosegajo nižjo odkupno ceno, saj se pri nas ajda resnično dobro obnese le na zelo peščenih tleh.

Dejstvo pa je tudi, da so naše kmetije v veliki meri usmerjene v živinorejo, zato pridelovalci potrebujejo ob pšenici še krmni dosevek. M-Agrokombinatovi pospeševalci zato svojim kooperantom ponujajo možnost setve **stodnevne koruze (BC 175 in 183)**, namenjene siliranju, ali **mnogocvetne ljuljke** (sorti Dillana in Tetraflorum) za čisti posevek.

Poizkusni nasadi krmnih dosevkov

Pospeševalna služba M-Agrokombinata je že lani pričela s sodelovanjem z biotehnično fakulteto iz Ljubljane in raziskovalno skupnostjo poskus, ki naj bi pokazal, kateri strniščni posevki se v naših krajih najbolje obnesejo. V ta namen so izbrali tri lokacije z različnimi pogoji: peščena tla v Malem Podlogu, melioracijo na Lokavcu in srednje težka tla v hladnejši klimi Presladola.

Na vseh treh lokacijah so poizkusno zasejali tri poljščine: krmni grah v kombinaciji z jaro grašico in ovsom, jaro grašico v kombinaciji z ržjo in mešanico silasirka, krmne in jare grašice.

Lanski rezultati so pokazali, da se po praktičnosti spravila, kakovosti posevka in mase (**55—60 t/ha**) najbolje obnese kombinacija jare grašice in rži. V tej masi je bilo 1,5 t surovih proteinov, kar je veliko, če upoštevamo, da posevek potrebuje za rast 60 dni.

Njegova naloga pa ni bila le to, da poveže partijske organizacije v Posavju, ampak je povezoval tudi CK KP Slovenije s hrvaškim CK. Tako je pripravil tudi več posvetov v Zaprešiču pri svojih sorodnikih Strgarjevih. Udeležili so se jih tudi Kardelj, Bakarič, Šlander in drugi. Na poti iz Zagreba in Zaprešiča se je pogosto za nekaj dni ustavil pri Godlerju v starem gradu ter se tam pripravljati na posvete in sestanke, nekatere pa je tu tudi sklical.

Pred policijskim pregonom se je umaknil v Brežice, nenehno menjaval bivališča in zaradi tolerantnosti sreskega načelnika v Brežicah mu je bilo delo nekoliko olajšano.

Po prihodu v partizane je dobil ime Rok. Njegova naloga tako na Notranjskem kot kasneje na Dolenjskem je bila skrb za ideološko vzgojo partijcev in skojcev. Aktivisti so ga spoštovali zaradi njegove preteklosti in izredne izobraženosti. Njegovi sodobniki trdijo, da je deloval predvsem kot aktivist na terenu, da se je gibal med partizanskimi enotami in po sestankih s prebivalstvom ter predaval, se z ljudmi pogovarjal in jih prepričeval. Veliko pozornosti je namenil ravno kmečkemu življu, ker se je zavedal njegove navezanosti na zemljo, ki so jo sovražniki izkoriščali v propagandne namene.

Iz italijanskih dokumentov je razvidno, da je skupina aktivistov, v kateri je bil tudi Stermečki, 16. februarja 1943 v zgodnjih jutranjih urah padla v zasedo pri Dolenji Straži zaradi izdaje. V spopadu je bil Maks Stermečki težko ranjen (v spodnjo čeljust) in ujet. Po pričevanju Mice Ambrožičeve, ki je bila ujeta skupaj z njim, je s težavo rekel le, da je partizan in komunist in da je to vse, kar jim lahko pove. Še tisto dopolnje so ga ustrelili pred pokopališčem v Vavti vasi. Italijansko poročilo tudi pove, da niso mogli ugotoviti njegove identitete in da je tudi Ambrožičeva med zaslišanjem povedala le njegovo partizansko ime.

Poročilo o njegovi smrti je napisano tako, kakor da je padel v boju, prikrilo pa je dejstvo, da so ga ustrelili kot težko ranjenega ujetnika.

(Tekst smo povzeli v INDOK centru po besedilih,

ki so jih prispevali udeleženci posveta v krškem delavskem domu).

Pred setvijo je bilo treba opraviti plitvo oranje in gnojenje z dušičnimi gnojili.

Zelo pomembni so tudi t. i. **prezimni krmni dosevki, ki pridejo v poštev na krompiriščih**. Tako kmetovalci izkoristijo zemljo v vsem času, do setve koruze. Lani so na krompirišča posejali kombinaciji rži in ozimne grašice ter mnogocvetne ljuljke in ozimne grašice.

V normalnih letinah bi moral biti odkos že 20. aprila, v letošnjem poznem letu pa se je tudi letina zamudila in je bila košnja možna takoj po 1. maju. Dejstvo pa je, da je imela letos celotna vegetacija enomesečno zamudo in da je zopet bila na voljo košnja, ko nobene druge ni bilo. Pomembno pa je še nekaj: z vsemi strniščnimi dosevki, zlasti z metuljnicami in križnicami, je moč razširiti kolobar poljščin. Dosedanji kolobar korusa—ječmen (letos je ozimni ječmen zasejan na okoli 190 ha!) ali korusa—pšenica je pridelovalcem povzročal nemalo težav. Na njivah se je razrasel »specializiran« plevel in razširili so se glivične bolezni in škodljivci. Tudi krompirja in ostalih vrtnin je čedalje manj. Z omenjenim načinom kolobarjenja pa bi bile njive polne skozi vse leto, pa še oskrba s krmo bi bila zagotovljena.

Melioracij ne smemo zanemariti

Na območju občine Krško je doslej melioriranih že preko 1000 ha obdelovalnih površin, s čimer je presežen plan, zastavljen za tekoče petletno obdobje. Na tako velik dosežek so tudi v M-Agrokombinatu (ki je samo eden od udeležencev pri melioracijah) upravičeno ponosni, skrb pa jih odnos nekaterih članov melioracijskih skupnosti do izsuševalnih sistemov, ki so jim zaupani v uporabo. S pogodbo se je namreč vsak član melioracijske skupnosti zavezal, da bo izvajal predpisane ukrepe, kot so redno podrahljavanje zemlje, vzdrževanje in čiščenje odvodnih kanalov, redna košnja v glavnih kanalih, gnojenje... Žal polovica članov melioracijskih skupnosti ne izvaja predpisanih ukrepov. Meliorirana zemlja pa je kot bolnik, ki mu je potrebna stalna nega, in z malomarnostjo nevestni lastniki parcel povzročajo škodo tudi drugim uporabnikom sistema — sosedom.

Pri vrednosti vsake melioracije je družba soudeležena z 80-odstotnimi sredstvi, zato ji tudi ni vseeno, kakšen odnos imajo uporabniki do melioracijskih objektov. Po treh letih se namreč ne vidi samo malomaren odnos do kanalov, v katerih kmetje puščajo okleščene veje ali kar cela podrtja drevesa in še kaj; očitno je tudi, da so se nekateri zanašali izključno na založno gnojenje, opravljeno ob melioraciji, in da sami niso počeli drugega, kot črpali iz zemlje. Sedaj so zaloge gnojil izčrpane in pospeševalci pri M-Agrokombinatu vedo povedati, katera njiva je last slabega gospodarja. Vedeti je treba, da je že pravilno izkoriščanje objektov del vzdrževanja. Zato sta M-Agrokombinat in občinska kmetijsko—zemljiška skupnost vnašali v načrt dela tudi redno podrahljavanje meliorirane zemlje vsako tretje leto po spravilu pšenice. Stroške bodo krili lastniki zemlje, cena pa ne bo presegala tiste, ki jo plačujejo za branjanje. Podrahljavati bodo začeli že letos.

Srednjeročni in dolgoročni plan predvidevata agromelioracije tudi v hribovitih predelih Gorjancev in Bohorja. Kot primer takega posega lahko služi 40 ha urejenega pašnika pri Planini na Gorjancih. Zato v M-Agrokombinatu pozivajo vse zainteresirane, naj se oglasijo v njihovi pospeševalni službi.

Težka setev na novopridobljenih površinah

Letos meliorirane površine na območju Račne in Lokvanskega potoka (pod brestaniškim ribnikom) so uspeli delno tudi zasejati. Skupaj gre za površino okoli 40 ha, ki so jo v Račni v desetih dneh uspeli pripraviti in zasejati v izredno težkih pogojih. Potrebni so bili štirje hodi s težko krožno brano, medtem ko so 10 ha morali po oranju najprej splanirati z buldožerjem, da so omogočili branjanje. Istočasno so le malo lažje opravili tudi setev na 32 ha ob Lokvanskem potoku. Delo v težkih pogojih je bilo pravočasno opravljeno predvsem po zaslugi vztrajnosti vseh sodelujočih traktoristov, kmetov... Jeseni bo na teh površinah zaključena komasacija in takrat bo tudi sorazmerna delitev pridelka.

Delo sindikata v M-Agrokombinatu

HOČEMO, ZNAMO, ZMOREMO?

Slika poslovanja v M-Agrokombinatu nikakor ni rožnata. Posledice slabe letine se bodo poznale tudi letos, nedorečenosti v zvezi z izgradnjo in zagonom prašičje farne je cel kup, obresti pobirajo levji delež dohodka, materialni stroški rastejo hitreje od celotnega prihodka, skupna in splošna poraba presegata zmoglosti.

To je kratek povzetek analize poslovanja v preteklem letu in prvih treh mesecih letos, ki jo je na seji konference OO ZSS v Agrokombinatu predstavil Konrad Zupančič. Seje so se udeležili tudi predstavniki RO delavcev v kmetijstvu, prehranbeni in tobačni industriji ter OS ZSS Krško. Želeli so zvedeti, kaj se je zgodilo v tej delovni organizaciji, da ima prvič v vsem času obstoja izgubo kot celota, in sodelovati v razpravi o uresničevanju sklepov XI. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Ob omenjeni analizi poslovanja so udeleženci seje menili, da vzroki niso izključno v tej organizaciji združenega dela; razmere v kmetijstvu se na splošno poslabšujejo. Korekcije

cen za kmetijske pridelke so prihajale in še prihajajo prepozno. Zapirajo se nekateri trgi, zlasti v EGS. Osební dohodki v kmetijstvu so nizki, hkrati pa rastejo hitreje kot druge kategorije gospodarjenja. Slovensko gospodarstvo zaostaja v rasti za drugimi republikami, produktivnost celo nazaduje.

Nekaj izboljšanja pričakujejo kmetijci od spremenjenega sistema za oblikovanje cen mesa in mleku, novega zakona o organiziranosti in zbiranju interventnih sredstev za pridelovanje hrane, za rezerve in urejanje zemljišč, od regresov, ki jih bodo deležni pridelovalci hrane, ne pa proizvajalci surovin ali potrošniki. Tudi lastnih rezerv je še nekaj neizkoriščenih.

In na koncu še k vprašanju, ki smo ga postavili v naslovu. »Hočemo, znamo, zmoremo« je geslo letošnjega, enajstega kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Ali bo to geslo res postalo vodilo delovanja vseh članov sindikata?

Sindikalni delavci M-Agrokombinata so ga očitno vzeli bolj parolarsko, saj se je omenjene obravnave perečih problemov od 21 udeležilo le 7 delegatov osnovnih organizacij.

Aktiv kmečkih žena

ŽIVLJENJE JE LEPŠE, ČE SE DRUŽIMO

Če za današnjega »človeka civilizacije« pravimo, da živi zato, da bi čim več imel, bi morali za članice aktiva kmečkih žena pri M-Agrokombinatu reči, da živijo tudi zato, da jim je lepo. Ob spretnosti organizatorjev in veliki volji članic potekajo v aktivu raznovrstne de-

javnosti: izobraževalne, kulturne, etnografske, rekreativne, družabne itd.

Lep dokaz za vse našeto so dejavnosti, ki so jih v aktivu opravili preteklo leto.

Članice so se srečale na praznovanju dneva žena, upravni odbor je za nagrado obiskal Dobrno, sledil je kuharski tečaj, nato ginekološki pregledi, strokovna ekskurzija v Slovenj Gradec, kmečke igre na Šedmu, pohod na Triglav, izlet v Atomske toplice, priprava kmečkih jedi za razstavo sadja in cvetja v Brežicah, sodelovanje v oddaji Pod lipo.

Letos se aktivnosti nadaljujejo. Najbolj odmevno je bilo gotovo predavanje o osebni higieni, higieni stanovanja in obutve, na katerem je bilo poslušalk za več kot polno veliko občinsko dvorano. Julija se članice odpravljajo na izlet k Triglavskim jezerom, proti koncu poletja pa nameravajo obiskati Madžarsko.

Zaposlovanje in štipendiranje

KAKO V POSAVJU SKRIBIMO ZA KADRE

Odbor za načrtovanje in izvajanje zaposlovanja, štipendiranja in socialne politike, ki deluje v okviru skupnosti za zaposlovanje, se je prvič sešel v novi sestavi 27. junija. Glavni temi razprave sta bili štipendiranje in vključevanje kadrov v združeno delo Posavja.

Na podlagi popisa iz leta 1981 je strokovna služba skupnosti za zaposlovanje v Posavju ugotovila, da je med 23 200 zaposlenimi v posavski regiji kar 2 660 dnevnih migrantov. 36 odstotkov dnevnega priliva predstavljajo delavci iz sosednjih občin in SR Hrvatske.

V brežiški in sevniški občini je odliv delavcev v združeno delo sosednjih občin večji od priliva. V krški občini pa je ravno nasprotno: priliv je za okoli 700 delavcev večji od odliva (ok. 1000 delavcev).

Izobrazbena struktura delavcev, ki prihajajo na delo iz drugih občin, je povsod podobna, blizu je strukturi vseh zaposlenih, največ delavcev ima strokovno izobrazbo od I. do IV. stopnje (povpr. 73% v vse posavskih občinah). Kadrov z več kot IV. stopnjo izobrazbe je torej zelo malo, zlasti tistih s VI. in VII. stopnjo.

Vzroki dnevnega odliva v zaposlitev izven matične občine so pogosto omejene možnosti zaposlovanja v domačem okolju, ugodnejše prometne povezave s sosednjimi občinami, večje možnosti strokovnega izpopolnjevanja, večja relativna samostojnost pri delu, večje možnosti za ustvarjalno delo, večja sprejemljivost okolja za nove ideje ipd.

Poleg vsega tega je treba upoštevati še dejstvo, da se številni mladi perspektivni kadri, za katere gospodarstvo posameznih občin (zlasti brežiške in sevniške) pravočasno ne pokaže pravega zanimanja, vključujejo v združeno delo sosednjih regij, in sicer že v času izobraževanja (preko kadrovskega štipendiranja).

Kakšen je odnos posavskega združenega dela do lastnih strokovnih kadrov, kažejo rezultati raziskave o vključevanju diplomantov višjih in visokih šol v združeno delo v Posavju. V anketi je sodelovalo 436 diplomantov, ki so šolanje končali v letih od 1980 do 1984. Od 142 diplomantov, ki so prejeli kadrovske štipendije, jih je kar 26% imelo

težave, ko so se po končanem študiju hoteli zaposliti pri štipenditorju Med kadrovskimi štipendisti — bilo jih je 59 — se jih je s težavami srečalo kar 47%. Anketiranci so precej slabo ocenili potek, izvajanje pripravništva, strokovno vodenje in pomoč sodelavcev, nekateri pripravniki pa pripravništva sploh niso opravljali. Manj kot polovica jih je menila, da so se med pripravništvom usposobili za samostojno delo. Izven občine stalnega bivališča se je zaposlilo 51% anketiranih Sevnčanov, 35% Krčanov in 56% Brežičanov. Razlogi so podobni kot pri dnevnih migrantih nasploh.

Vse to bi bilo treba upoštevati pri dolgoročnem načrtovanju razvoja ter večjo skrb posvetiti uveljavljanju kadrovskega štipendiranja in načrtnemu poklicnemu usmerjanju.

V času izvajanja samoupravnega sporazuma o štipendiranju iz leta 1981 so se pogotji izobraževanja in štipendiranja bistveno spremenili. Nekatera določila sporazuma so se temu že prilagodila. Med javno razpravo v letu 1985 je bilo danih veliko pripomb in predlogov za spremembo sporazuma. Do konca prvega polletja letos so s podpisom sprejeli spremembe že skoraj vsi možni podpisniki iz Posavja. (Nekatere pripombe smo objavili v Našem glasu št. 14, 13. 11. 1985).

Kakšna je danes skrb za kadre v Posavju, kažejo podatki o štipendistih. V brežiški občini prejema štipendijo 59% vse šolajoče se mladine, v krški 67% in sevniški 77%. Razmerje med kadrovskimi štipendisti in štipendisti iz združenih sredstev je v prvi občini 40:60, v drugi 56:44 in v tretji 38:62 (slovensko povprečje je 70:30).

Navedena razmerja niso vedno zadovoljiva. Sprejem novega sporazuma o štipendiranju naj bi na to področje prinesel izboljšanje.

Družbena stanovanja

KONEC RAZPRODAJ

V Sloveniji smo v letih 1980 — 1985 prodali 2002 stanovanj v družbeni lasti; od avgusta lani do aprila letos je bilo v ljubljanskih občinah prodanih 55, v petih primorskih občinah pa kar 384 takih stanovanj, je sporočil sekretariat za informacije pri skupščini SR Slovenije.

»Razprodaja« družbenega stanovanjskega sklada se je razmahnila predvsem zaradi ugodnih pogojev, ki jih določa za to veljavni zakon iz leta 1974. Med drugim predpisuje, da odplačilna doba ne sme biti daljša od 25 let, obrestna mera pa ne nižja od dveh odstotkov. Za plačevanje kupnine so se največkrat uporabljala sredstva namenskih posojil iz skladov skupne porabe ter kreditna sredstva, le v redkih primerih pa tudi lastna sredstva kupcev.

Te neustrezne rešitve so narekovale pravo predlogo za izdajo zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lasti z osnutkom, ki so ga delegati slovenske skupščine obravnavali 24. julija.

Novi zakon naj bi omogočil enakopraven položaj občanov pri nakupu stanovanj, obenem pa zagotovil nezmanjšan obseg in vrednost sklada stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lasti ter namensko uporabo sredstev, pridobljenih s prodajo.

Prodajala bi se lahko le stanovanja, za katera je od izdaje uporabnega dovoljenja preteklo vsaj 10 let, in to samo na javni dražbi, celotna kupnina bi morala biti plačana najpozneje v 30 dneh po sklenitvi pogodbe, le-ta pa sklenjena v 15 dneh po javni dražbi, sicer bo veljalo, da hiša ali stanovanje ni bilo prodano.

Osnutek, v katerem so predvideni novi pogoji za prodajo stanovanjskega sklada, je bil objavljen v Poročevalcu za delegacije in delegate št. 17, 10. 6. 1986.

Okrogla miza

SINDIKALNO GIBANJE NA OBMOČJU
DANAŠNJE OBČINE KRŠKO V POVOJNEM
OBDOBJU

Revolucionarni procesi v družbi vedno težijo k vzpostavljanju družbenih odnosov, ki so se zaradi razvoja proizvodnih načinov in sredstev odtužili človeku.

Odtujitev človekovih rezultatov dela in ustvarjanja, menjave blaga, tržišča postavlja določene razrede v privilegiran položaj, druge spet pahne v položaj socialne neenakosti. Slednji se zato na tržišču pojavijo kot višek delovne sile, za katero tudi velja zakon ponudbe in povpraševanja.

Revolucionarni procesi skušajo te neenakosti uravnovesiti, to pa je toliko težje, kolikor je stopnja razvosti okolja, sredstev za proizvodnjo in s tem pogojene zavesti množic nižja.

V zgodovini se je samoniklo organiziranje z namenom vzpostavljanja določenega družbenega reda že večkrat pojavilo in ga je zgodovina obravnavala že dovolj podrobno.

Da bi bile množice sposobne zadovoljevati osnovne potrebe družbene reprodukcije, se morajo organizirati. To pa se lahko zgodi le, če za to obstaja pogoj – nevdržne družbene razmere – in interes za množično organizacijo.

Proizvodni odnosi in dirka za dobičkom so v zgodovini imeli za posledico zatiranje delavcev; delali so v nemogočih pogojih, tudi po 16 ur dnevno, spali so tudi za stroji v zatohlih proizvodnih halah. Tako so bili izkoriščani tudi otroci in ženske.

Vse to je zahtevalo neko organizacijo, ki bi v razrednem boju zastopala interese delavcev, saj so oni ustvarjalci novih vrednosti, ki nastajajo v proizvodnji. Takšne delavske samoorganizacije so sindikati, ki vodijo boj za zaščito delavskih pravic, izbojehanih v stoletnih bojih, tudi s krjavo.

Nastajal je mednarodno povezan delavski razred z močno mednarodno solidarnostjo, ki se je kalila v najtežjih trenutkih.

Seveda so bila v zgodovini tudi obdobja, ko se je celotno človeštvo srečevalo s preprekami v razvoju mednarodne delavske solidarnosti, ko je celim narodom grozilo, da bodo izginili v suženstvu razvitim in v temi fašizma. Takrat so prevladala spoznanja, da je poleg razrednega potreben tudi boj za osvoboditev zatiranih narodov. Nacionalna osvoboditev naj bi prinesla tudi socialno, s tem pa takšne družbene razmere, v katerih delo človeka ne bi več zasluževalo, ampak osvobajalo. Samo nacionalno in socialno osvobodjene dežele namreč lahko sodelujejo in medsebojna vprašanja rešujejo po mirni poti.

NOB je v vseh svojih oblikah bil revolucija na treh področjih: za osvoboditev naroda pred uničenjem, kot razredno revolucijo in za nacionalno osvoboditev in enakopravnost vseh narodov.

Gospodarsko stanje pred vojno je bilo zelo slabo. Poleg takratnih industrijsko razvitih veseli, ki pa svoje stopnje razvoja niso usmerile v službo za človeka, ampak za njegovo uničenje, je na Balkanu obstajala

kraljevina Jugoslavija, ki še ni premostila zaostalosti in so bili ljudje tega območja s tako malo industrije prisiljeni ostajati doma na siromašnih kmetijah brez perspektive za preživetje.

V uničevalni vojni je fašistični stroj to državo zmlel ne samo gospodarsko, ampak tudi politično. Izid narodnoosvobodilnega boja je odražal pripravljenost človeštva za miroлюбno sožitje ter solidarno pomoč v najtežjih situacijah, toda Jugoslavija je konec NOB dočkala popolnoma razrušena. Poleg težav pri izgradnji so se pojavljali tudi politični pritiski, ker koncept neodvisnosti Jugoslavije ni bil po volji tistim, ki so hoteli imeti monopol nad pravico do delitve sveta.

Sindikat je posebno po osvoboditvi, pri izgradnji in obnovi porušene domovine, zagotavljanju osnovnih surovin za proizvodnjo, najosnovnejšem zagotavljanju prehrane in preskrbe, kulturnega življenja in same proizvodnje, odigral veliko vlogo.

Zgodovinska vloga sindikata bi izvenela, če se ne bi zavedali njenih korenin.

Na fotografiji so povojni sindikalisti: Anton Javorič, Franc Kmetec, Minka Zalokar in Alojz Rihter – Od leve proti desni

Svet za ohranjanje tradicij delavskega gibanja pri republiškem svetu ZSS je zato dal pobudo za dokumentiranje razvoja delavskega gibanja ter stalno, tekoče spremljanje razvoja socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov v naši družbi. Občinski svet ZSS Krško (oz. njegov svet za ohranjanje tradicij delavskega gibanja) si je v svojih programskih usmeritvah začrtal nalogo, da v tej smeri premakne stvari naprej.

Največji problem takoj po vojni je bil zagotoviti proizvodnjo v tistem delu industrije, ki nam jo je uspelo ohraniti nepoškodovano.

Elektrarna Brestanica je bila kljub prizadevanjem okupatorja, da jo uniči, relativno nepoškodovana. Drugače je bilo s tovarno celuloze v Krškem, ki je bila zaradi eksplozije razstreliva na železniški postaji močno poškodovana, in rudniku Senovo, kjer je bilo zaradi borbe z okupatorjem precej uničenega. To pa je bila tudi vsa takratna industrija. V teh okoliščinah je bilo potrebno takoj organizirati udarniške akcije, da se je lahko pričela najosnovnejša proizvodnja.

Takrat je po direktivah partije začel sindikat organizirati nastavitve delavcev, ki so ostali brez strehe nad glavo, preskrbo s hrano, ki je ni bilo v zadostnih količinah. Pomagati je bilo treba celo kmetom, da so preživeli sami sebe. Nekajkrat so bile organizirane akcije pomoči v vaseh, da so popravljali orodje, ob tem pa so organizirali tudi kulturne prireditve.

Svet za ohranjanje tradicij delavskega gibanja pri OS ZSS Krško je na dan samoupravljalcev, 27. junija 1986, organiziral »okroglo mizo«, na kateri so sodelovali povojni sindikalni aktivisti:

— Franc Kmetec s Senovega, ki je bil v tistem

povojnem obdobju referent za OD, kulturno-prosvetni referent, referent za družbeni standard, referent za šport in rekreacijo in nabavni referent zaščitnih sredstev v rudniku Senovo;

Alojz Rihter iz Krškega, tajnik okrajnega sindikalnega sveta v Krškem, nato predsednik občinskega sindikalnega sveta na Senovem;

Dušan Stupar iz Krškega, planski delavec in sekretar podjetja v Celulozi Krško;

Minka Zalokar iz Brestanice, kopač v rudniku Senovo, tajnica občinskega sindikalnega sveta Senovo, delegatka na I. kongresu ESZDNJ;

Anton Javorič iz Brestanice, sindikalni poverjenik, predsednik krajevnega sindikalnega sveta Brestanica, pozneje direktor elektrarne Brestanica.

»Okroglo mizo« je vodil predsednik sveta za ohranjanje tradicij delavskega gibanja pri OS ZSS Krško, tovariš Jože Peterkoč, ki je po pozdravu prisotnim na kratko orisal stanje v gospodarstvu na našem območju v prvih povojnih dneh. Za začetek smo se odločili povabiti k sodelovanju prve povojne aktiviste, pionirje našega ekonomskega in političnega razvoja. Za našo občino je veljalo isto kot za celo državo — bila je namreč pretežno agrarna, obstajal je le rudnik s 1356 zaposlenimi, elektrarna, čokoladnica, celuloza in nekaj drobne obrti, med zaposlenimi pa so bili še delavci železnice, to pa je tudi vse.

Naša želja je, da prisotni povedo bistvene stvari (metode dela, vsebina, organiziranost) s katerimi se je sindikat v svojem razvoju srečeval, ko je iz po-

rušene domovine gradil novo, humano družbo.

Izpovedi prisotnih aktivistov naj bi bile razdeljene nekako na tri obdobja:

1. od prvih povojnih dni do leta 1948,
2. od leta 1948 (informburo, ekonomska blokada) do uvedbe samoupravljanja in
3. razvoj delavskega samoupravljanja vse do današnjih dni in ocena sedanjega časa v očeh »starih aktivistov«, kako si zamišljajo delo in vlogo sindikata v današnjih razmerah.

V vseh teh obdobjih so sindikalni aktivisti pokazali veliko požrtvovalnosti in entuziazma. Delalo se je praktično cele dneve, sobote in nedelje, ko so bile organizirane udarniške akcije.

Veliko je bilo napravljenega in organiziranega brez finančnih sredstev in osebnih dohodkov. Sindikat je takrat zelo neposredno organiziral svoje delovanje na mnogih področjih:

- delovna tekmovanja izmen, brigad v podjetjih in podjetij med seboj,
- kulturno in športno življenje ter oddih,
- orodje, obleke, prevoze, udarniške akcije in akcije za zagotavljanje surovin ter delovno zaščitnih sredstev,
- akcije za obveščenost delovnih ljudi, evidenco uspešnosti proizvodnje, organizacijo tečajev, seminarjev,
- manifestacije, proslave in druge kulturne prireditve ob delovnih zmagah,
- nadzor nad oblikami plačilnega in kreditnega sistema v delovnih okoljih.

»Praktično nismo imeli prostega časa, ves čas smo bili na razpolago družbi.« — pripovedujejo sodelujoči »okroglo mize«.

Od leve: Jože Kuplenik, Jože Peterkoč, Dušan Stupar in predstavnik OO ZZB NOV, tov. Tomašič.

NAŠI OTROCI NA TUJEM

Iz Schwaiga pri Nürnbergu se nam je oglašila Milena Pahič, učiteljica slovenskega dopolnilnega pouka v Ansbachu. V imenu svojih učencev in v lastnem imenu pošilja pozdrave vsem bralcem našega glasila oziroma vsem občanom; tovarišica Milena namreč deluje tudi v SKŠD »Simon Jenko«, ki je pobraten z našo občino.

V njeni skupini obiskuje slovenski pouk osem otrok v starosti od sedem do štiriinajst let. Lani so bili trije od njih na obisku v Sloveniji, njihov gostitelj pa je bila OŠ Jurija Dalmatina.

V dveh letih so se že veliko naučili, zato so se odločili, da vsak od njih napiše nekaj vrstic za naše glasilo.

V JUGOSLAVIJI JE MOJA NONA

Jaz sem Alexandra Mann, jaz stanujem v Weinbergstr. 32 v Saksenu pri Ansbachu (ZRN). Jaz sem stara 9 let. Grem v 3. razred osnovne šole in drugo leto k slovenskemu dopolnilnemu pouku.

Moji mami je ime Jožica Mann, njen rodni kraj je Ročinj v Jugoslaviji, Slovenija. Mojemu očku je ime Boris Mann in je po rodu Nemec.

Jaz grem v Jugoslavijo zato, ker je tam moja nona in sestrice. Mi se peljemo enkrat v avgustu na dopust.

NASTOPALI SMO

Prvi maj je dan dela, to je praznik vseh delovnih ljudi. Vsi otroci smo nastopali. Walter je začel z recitacijo, potem sem jaz nastopila z eno recitacijo, nato še Alexandra, Peter in Marija. In še dve skupini. Potem smo dobili aplavz. Naša tovarišica je šla kmalu domov, potem smo plesali in se veselili. Zvečer sva z bratom zapela pesem Moj očka ima konjička dva in pesem Debela deklica.

Alexander Kikelj, 11 let
Petersaurach, ZRN

Naš slovenski dopolnilni pouk

Naša skupina šteje osem učencev in eno tovarišico.

Jaz bom najprej predstavil najmlajše učence. Nataša in Karolin sta stari sedem let. Markus je Natašin brat in je eno leto starejši. On se ves čas dobro uči. Naša devet let stara Aleksandra je vesela in poslušna deklica. Moja dva brata Peter in Aleksander sta pri pouku zelo pazljiva. Peter ima devet let, Aleksander pa je star enajst let. Marija, ki ima dvanajst let, že dobro zna slovensko. Naša tovarišica Milena Pahič je prijazna učiteljica.

Nazadnje pa pridem še jaz. Sem Walter Kikelj in sem star štirinajst let. K slovenskemu pouku hodim zato, ker bi se rad dobro naučil slovensko.

Lani sem bil v Krškem in zdaj pozdravljam veselo družino Nunčič, prav posebno pa njihovega sina Mitja.

Walter Kikelj
Petersaurach, ZRN

MOJA DRUŽINA

Moje ime je Markus Krause. Mojemu očetu je ime Gregor. Moji mami je ime Milena. Hodim v osnovno šolo. Star sem 8 let. Imam sestro. Ime ji je Natascha. Stanujem — cesta Pommernweg 5. Zgradili smo si hišo. Imam dedka in babico v Nemčiji ter babico v Kanalu v Sloveniji. Skozi kraj Kanal teče reka Soča. Moja mama in moj ata se peljeta v domovino, ker ima mama tam sestre.

Markus Krause, 8 let
Lichtenau, ZRN

Seveda je imel sindikat tudi pomembno nalogo pri petletnih planih, ko je bilo potrebno zagotoviti rezultate proizvodnje za vsako ceno. Sicer ne bi mogli realizirati industrializacije naše družbe, ki so jo izvajali kljub gospodarski blokadi z zahodne in vzhodne strani ter močnim političnim pritiskom informbiroja.

Vse to je bil dober pogoj kasnejšemu razvoju v šestdesetih letih, ko je Jugoslavija zelo napredovala.

Seveda je imel sindikat pomembno vlogo pri uvažanju samoupravljanja in pripravi na volitve članov v prve delavske svete.

Ko smo prišli do spoznanja, da je vzhodni centralno-planski politični sistem preveč tog in ne dopušča kakovostnih sprotih prilagajanj svetovnim družbenoekonomskim pogojem in da zahodni buržoazno-liberalni sistem povzroča razredno razslojevanje in nacionalno nesvobodo, je bilo logično, da smo v razmerah blokove zaostritve, blokade in nepriznavanja iskali novo pot v samoupravljanju.

Cilj dela sveta za ohranjanje tradicij delavskega gibanja pri OS ZSS Krško je:

— vodenje kronik razvoja organizacij združenega dela na območju naše občine,

— preko tega informirati odgovorne funkcionarje v OOOZ o razvoju družbenoekonomskega in družbenopolitičnega sistema.

Večkrat se namreč premalo zavedamo, da zatečeno stanje v naši družbi ni bilo objektivno dano, ampak je bil napredek dosežen s težavo in v zelo različnih družbenoekonomskih pogojih.

Sekretar OS ZSS Krško:
Jože Kuplenik

PETER

Kako ti je ime? Peter.

Jaz grem k slovenskemu pouku. Zakaj? Zato ker bi rad govoril lepo slovensko. Jaz imam kolo. Imam dva brata, Walterja in Alexandra. Mi gremo trikrat na leto v Tolmin. Zakaj? Zato ker mi gradimo hišo, da bomo enkrat v njej stanovali in prišli za vedno domov.

Peter Kikelj, 2.r.
OŠ Petersaurach, ZRN

SLOVENSKA ŠOLA

Vsako soboto grem v slovenski dopolnilni pouk. V razredu smo učenci od vrtca do 9. razreda. Pišem bolj slabo, govorim dobro, razumem pa vse. Učimo se brati, pisati, rišemo in se pogovarjamo. Naša učiteljica vse to pojasni. Mislim, da je dobro, ker se učim slovensko. Če ne bi znala govoriti slovensko, se ne bi mogla pogovarjati z mojima babicama in sorodniki, kateri stanujejo v vasi Slap ob Idrijci.

Marija Pavšič, 12 let
Petersaurach, ZRN

Kako v Krškem?

KAKO VARNA JE NUKLEARNA V KRŠKEM

V tistih prvih dneh po černobilski katastrofi, ko se je radioaktivno onesnaženje po svetu širilo hitreje kot pa so prihajale novice o tem, kaj se je pravzaprav zgodilo z jedrskim reaktorjem v največji sovjetski jedrski centrali v Černobilu, je verjetno marsikdo med nami pomislil na našo jedrsko elektrarno v Krškem. Ne bo odveč, da v grobem spoznamo njene varnostne sisteme ter možnosti hitrega ukrepanja, kar naj bi preprečilo hude posledice ob morebitni neizgodi

Načrtovalci JE Krško radi poudarjajo, da so varnost upoštevali že pri izbiri jedrskega reaktorja, ki poganja elektrarno. Ob njem se namreč srečujemo s prvo skupino varovalnih rešitev, pri katerih je jedrska varnost posledica določenih fizikalnih zakonitosti. Gre za tako imenovane inherentne varovalne rešitve, ki so odvisne od izbire jedrskega goriva, od načina hlajenja reaktorske sredice in od uravnavanja reaktorske moči.

Za gorivo uporablja JE Krško keramične tablete uranovega dioksida, nizko obogatene z uranom 235. Tablete imajo lastnost, da v svoji kristalni rešetki zadržujejo razcepane proizvode, tako pri normalnem obratovanju kot tudi v pregretem stanju. Glede uporabe nizko obogatene goriva (stopnja obogatitve z uranom 235 je tri- do petkratna) pa velja povedati, da takšno gorivo zagotavlja delovanje reaktorja pri določeni moči, saj se pri naraščanju temperature v reaktorski sredici sorazmerno zmanjšuje število jedrskih cepitev in s tem reaktorska moč. Ker so pri normalnem obratovanju ob polni moči elektrarne najvišje temperature v jedrskem gorivu okoli 1900° C, tališče uranovega dioksida pa je za približno 900° C višje (torej pri 2800° C), je na razpolago kar precejšnji temperaturni razpon, v katerem reaktor ugaša. Z jedrskim eksplozivom (atomska bombo) ga zato sploh ne moremo primerjati, zaradi padanja moči ob naraščanju temperature pa v njem tudi ne bo prišlo do taljenja jedrskega goriva.

Kot hladilno sredstvo reaktorske sredice uporabljajo v JE Krško naravno vodo, ki v primarnem krogu prenaša toploto iz reaktorja, obenem pa je tudi moderator hitrih nevtronov (slednji se sproščajo ob cepitvi uranovih atomskih jeder). Brž ko se moč reaktorja zaradi kakršnegakoli razloga poveča, se dvigne tudi temperatura vode v primarnem krogu. Voda postane zato redkejša, njena učinkovitost upočasnjevanja nevtronov pa manjša.

Poleg pravkar omenjenih (inherentnih) varovalnih rešitev pa se pri jedrskih reaktorjih seveda srečujemo tudi s tehničnimi varovalnimi ukrepi, načrtovanimi in izvedenimi tako, da ugotovijo, ublažijo ter omejijo morebitne neizgode zaradi poškodb ali pregretja reaktorske sredice, in da obdržijo sproščanje razcepnih proizvodov v okolico na določeni, predpisani meji. Tako ima JE Krško vgrajene naslednje varovalne in zadrževalne sisteme: sistem za zasilno hlajenje reaktorske sredice,

sistem zadrževalnega hrama, bivalne sisteme komandne sobe ter sistem za vzdrževanje podtlaka v medprostoru zadrževalnega hrama.

Sistem, ki zasilno hladi sredico, ob neizgodi tudi ugasne reaktor. Odzove se samodejno ob zlomih cevi in prevelikem iztekanju hladila, ob zlomu ohišja pogonskega mehanizma regulacijskih palic ter ob zlomih cevi v parnem sistemu ali uparjalniku. Sistem je izveden večkratno, njegovi osnovni mehanski deli pa so centrifugalne črpalke (visoko- in nizkotlačne), dva tlačna rezervoarja in rezervoar za vbrizgavanje bora. Ob neizgodi ta sistem poskrbi za nadomestilo izgubljenega hladila, za odvod toplote iz reaktorja (z dodajanjem hladilne vode) in za dodatno ugasnitev reaktorja z vbrizgavanjem visoko koncentrirane borove kisline.

Zadrževalni hram ima nalogo, da ob morebitni neizgodi zadrži sproščanje razcepnih proizvodov v okolje. V njem je reaktor in vsa osnovna oprema hladilnega sistema. Zgrajen je na osnovi izjemno ostrih zahtev glede konstrukcije in njene neprepustnosti za pline in tekočine, ima dvojno debelo železobetonsko steno z vmesnim prostorom. Poleg tega srečujemo v njem vrsto podsistemov, npr. za osamitev zadrževalnega hrama (s samodejno ali ročno osamitvijo tekočinskih poti, speljanih skozi njegove stene), za prhanje, za hlajenje in recirkulacijo zraka ter za uravnavanje količine vnetljivih plinov. Tako je ob neizgodi poskrbljeno, da razcepani proizvodi ne pridejo iz zadrževalnega hrama v okolico, da ostajata tlak in temperatura v njem v dovoljenih mejah in da se količina vodika, ki nastaja ob reakciji cirkonija v srajčkah gorivnih elementov z vodo primarnega hladilnega sistema, zmanjša na varno mejo.

Prezračevalni, hladilni, grelni in filtrirani sistemi vzdržujejo v komandni sobi primerno čistočo in temperaturo zraka ter stalni nadtlak glede na okolico (s tem je ob neizgodi preprečen prodor cepitvenih proizvodov v komandni prostor). Odkrivajo pa tudi nenormalne

JEDRSKI REAKTOR

Življenje in tehnika, junij 1986

Tako odmevnega dogodka, kot je bila jedrska nesreča v Černobilu, najbrž svet že dolgo ni doživel. Vsako srečanje znancev ali neznancev se začne in konča s pogovorom o radioaktivnosti, možnem vplivu sevanja na zdravje — na tisoče vprašanj se vali iz ljudi. Čisto upravičeno: svet se še ni navadil živeti z jedrsko tehnologijo, saj je stara komaj trideset let in še rodila se je na zelo nesrečen način (Hirošima, Nagasaki). Nič kaj drugače ni bilo ob uvajanju drugih novih tehnologij v zadnjih stoletjih, saj vsi vemo, s kakšno težavo so se rojevali novi tekstilni stroji v Angliji, vlak, avto... Dandanes se skoraj nihče ne razburja, da vsako leto umre skoraj 600 Slovencev v avtomobilu, da je velik del slovenskih gozdov uničen zaradi žvepla iz termoelektrarn, da je v zadnjih letih umrlo nekaj tisoč ljudi zaradi podrtih jezov pri naših sosedih (ob tem ni nihče zahteval prepovedi hidroelektrarn), da medicinske uporabe seveda sploh ne omenjamo.

Kako bo mladi rod, ki šele raste, jutri gledal na energetske bilance, nuklearne elektrarne in kako bo presojal (obsojal?) naše obnašanje? (Foto: Marjan Smerke)

pogoje, kot so dim, strupeni plini in visoko sevanje, ter zagotavljajo čiščenje kontaminirane zraka prek ogljenih filtrov. Izvedba vseh teh sistemov je seveda večkratna, tako da v primeru enojne odpovedi še vedno delujejo.

In končno sodi med tehnične varovalne ukrepe še sistem za vzdrževanje podtlaka v medprostoru zadrževalnega hrama, podtlak v vmesnem prostoru med prvim in drugim plaščem prepreči njihovo prodiranje v zunanjo okolico.

Svoje prispevajo k varnosti tudi usposobljeni delavci ter posebna služba za varstvo pred sevanjem, ki stalno nadzoruje vsa dela in prostore v jedrski elektrarni ter skrbi za pravilno obdelavo in skladiščenje radioaktivnih odpadkov.

(Povzeto po sestavku: dipl. inž. Stane Rožman — Zadrževalni in varovalni sistemi. Delo in varnost, posebna izdaja, letnik 31/1986)

No, o tem je bilo že veliko napisano in tudi v prihodnjih mesecih in letih bo to gotovo ena najbolj "vročih" tem, kamorkoli se bomo ozrli. Radioaktivnost iz Černobila je namreč dobro zamajala svetovne temelje, zato pogledimo, zakaj ta radioaktivnost nastane.

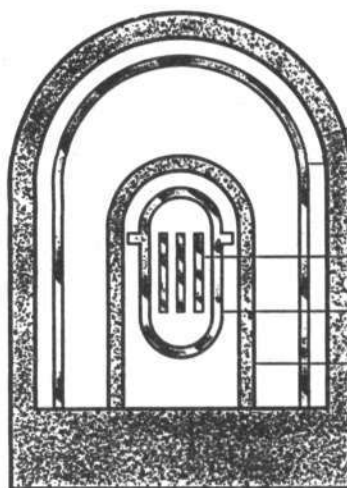
Spoznamo najprej nekaj osnov iz fizike ali kemije. Že v osnovni šoli so nas učili, da je najenostavnejši element atom vodika, ki vsebuje v jedru samo en proton, ki ima pozitivni naboj. Če temu protonu v jedru priključimo še en nevtralen delec — nevtron, dobimo izotop vodika, ki so ga imenovali devterij ali težki vodik. Z dodajanjem nevtronov v jedra je narava zgradila vse mogoče elemente, ki jih poznamo na Zemlji. Leta 1936, kmalu po odkritju nevtrona, ki se je zelo dolgo skrival očem raziskovalcev, saj je brez naboja in ga je zato težko zaznati, je Italijanski fizik Enrico Fermi začel eksperimentirati s temi delci. Z nevtroni je obstreljeval uran, to je zelo težak element, ki ima v jedru 92 protonov in različno število nevtronov. Najbolj pogost je izotop urana 238, ki ima 146 nevtronov, le 0,7% pa je v naravnem uranu tudi izotop urana 235 s 143 nevtroni.

Fermijevi poskusi so pokazali, da se je pri obstreljevanju zgodilo nekaj nenavadnega: uranovo jedro se je razcepilo (fizija) v dva razcepnega proizvoda. Kmalu so uvideli možnost verižne reakcije, vendar so zaradi vojne dognanja prenehali objavljati. V tajnosti je Fermi s sodelavci pognal prvi reaktor iz naravnega urana (ta vsebuje 99,3% urana 238 in 0,7% urana 235) in grafita leta 1942 v Chicagu v ZDA. Ob poskusu je Fermi stal blizu prostora, kjer je potekala reakcija, sledil ji je z logaritmičnim računalom...

Zakaj pride do razcepa uranovega jedra? Ugotovili so, da težka jedra z lihim številom nevtronov (uran 235) razcepijo že nevtroni, ki se gibljejo relativno počasi, jedra s sodim številom nevtronov in sodim številom protonov (uran 238) pa razcepijo samo hitri nevtroni, ko se ujamejo v jedru. Tako smo spoznali, da počasni nevtroni, ki imajo hitrost nekaj tisoč metrov na sekundo, sprožijo razcep urana 235. Ob razcepu nastaneta dva srednje težka jedra (od cinka do galija), ki imata presežek nevtronov, ki se sprostito. Število nastalih nevtronov je v povprečju 2,5 in lahko sprožijo novo cepitev — pride do verižne reakcije, ki je v jedrskem reaktorju kontrolirana s pomočjo kontrolnih palic. Slednje »požirajo« nevtrone v odvisnosti od položaja teh palic v prostoru (sredici reaktorja), kjer teče verižna reakcija. Ob vsakem razcepu se sprosti tudi precej energije, ki jo v jedrskih elektrarnah uporabljamo za pridobivanje pare za pogon turbin. Pri razcepu je torej bistveno to, da nastane več nevtronov kot eden. S tem je dana možnost, da nastali nevtroni povzročijo nove razcepe, le-ti spet nove itd.

Pri tem je treba pojasniti še to, zakaj potrebuje vsak jedrski reaktor moderator. Omenili smo že, da razcep urana 235 povzroči počasni nevtroni, pri razcepu pa dobimo nove hitre nevtrone. Te je potrebno najprej upočasniti ali moderirati, če jih želimo uporabiti za novo cepitev. Fermi je za moderator uporabil kar grafit. V njem se namreč hitri nevtroni zaletavajo v jedra ogljika kot biljardne kroglice in ob vsakem trku se njihova hitrost nekoliko zmanjša. Poleg grafita se uporablja za moderator tudi navadna ali težka voda, kjer vloga ogljikovih jeder prevzamejo jedra vodika (protoni). Ta moderator obdaja uran.

Sedaj pa smo prišli do bistvene razlike med črnbilskim jedrskim reaktorjem in reaktorji, ki so zgrajeni zunaj Sovjetske zveze. Velika večina reaktorjev, namenjenih za miroljubno uporabo jedrske energije, uporablja za moderacijo nevtronov kar navadno ali tudi težko vodo, reaktor v Černobilu pa je imel kot moderator grafit, ki je obdajal palice iz urana. V reaktorju je bilo 1000 ton grafita. Palice urana obdajajo še cevi z vodo, ki odvaja toploto, ki se sprosti pri cepitvi urana. Nesrečo jedrske elektrarne je gotovo povzročilo to, da je zaradi neznanega vzroka zmanjkalo hladilne vode. Zaradi tega je nastalo še več novih cepitev urana, saj voda bolj »požira« nevtrone kot grafit. Temperatura grafita in urana se je povečala, povečal se je tudi volumen — število razcepov se je zmanjšalo, kar je povzročilo, da se je tudi temperatura znižala in ta igra se je ponavljala neznano dolgo časa. Kdaj in kako se je to končalo, še ne vemo. Uradno je bilo povedano le to, da ima grafit že temperaturo 300° C, razcep uranovih jeder se je torej že končal. Da bi bila nesreča še večja, so ti reaktorji grajeni brez močnega

železobetonski plašč (76 cm)

jeklena lupina (4 cm)

gorivne palice

reaktorska posoda (17 cm)

železobetonska stena

železobetonska tla (300 cm)

zaščitnega hrama, ki bi zadržal radioaktivne razcepnne proizvode.

Marsikdo se bo vprašal: zakaj pa gradijo takšne reaktorje, ko se že vnaprej ve, da niso najbolj varni? Odgovor je preprost: reaktorji, moderirani z grafitom, lahko sprejmejo veliko urana. Med razcepom urana 235 se namreč ujamejo nevtroni tudi v uranu 238 in pri tem nastane plutonij, ki ga uporabljajo za izdelavo atomskih bomb. Za primerjavo lahko povejmo, da je imel jedrski reaktor v Černobilu z močjo 100 MW 192 ton urana (obogatitev je od 1,1 do 1,8%), jedrski reaktor v Krškem z močjo 632 MW pa ima le 49,5 tone urana. Za marsikoga bodo zanimivi še podatki o grafitu, ki ima tališče pri 3700° C (objavljeni so bili podatki, da je bila temperatura grafita 4000° C) in vrelišče pri 4830° C. Ogljik se spaja s kisikom ($C + O_2 = CO_2$), ko se sprosti 33910 kJ/kg, možna pa je tudi reakcija: $2C + O_2 = 2CO$, ko se sprosti 10.330 kJ/kg.

Do takšne katastrofalne nesreče seveda ne more priti v reaktorjih, kjer služi kot moderator in hladilo navadna ali težka voda (JE Krško). Če zaradi nezgode zmanjka hladilne vode v reaktorju, tudi ni več moderatorja in razcep uranovih jeder se zaustavi sam od sebe. Seveda je še ena odločilna razlika med jedrskimi elektrarnami, grajenimi v SZ ali v drugih zahodnih državah: vse jedrske elektrarne na zahodu imajo zadrževalni hram, ki je bolj natančno opisan v naslednjem prispevku, jedrski reaktor v Černobilu pa pokriva le armirana

JE KRŠKO: LETOS ŽE 2,5 MILIJARDE kWh

JE Krško že vse od januarja letos obratuje s polno močjo in brez prekinitev, kar pomeni, da daje preko omrežja porabnikom v SR Sloveniji in SR Hrvaški dnevno po 15 milijonov kilovatin ur električne energije. Tudi v minulem mesecu je bila razpoložljivost 100-odstotna, tako je nuklearka proizvedla skupno 460 milijonov kilovatin ur, od tega jih je 20 porabila za lastne potrebe, ostalo pa je šlo v omrežje.

Zdaj potekajo v elektrani intenzivne priprave na bližnji remont, ki ga bodo začeli 1. avgusta in bo trajal tri mesece zaradi nekaterih dodatnih del in modifikacij na opremljenosti. Osebe nuklearkarje namreč prizadeva, da bi z nenehnim izpopolnjevanjem opreme in posameznih sistemov elektrarne še povečali varnost in visoko razpoložljivost našega jedrskega prvenca.

S. M.

betonska zgradba, ki nosi 400 ton težko napravo za zamenjavo gorivnih palic. Ta zadrževalni hram je zadržal skoraj vse razcepnne proizvode v jedrski elektrarni na Otoku treh milj v ZDA, ko se je leta 1979 zgodila podobna nesreča, kot se je aprila v Černobilu. Omenili smo že, da pri razcepu U-235 nastaneta dva razcepnega proizvoda, ki sta radioaktivna. Večina teh razcepov ostane v gorivu, ker niso hlapljivi, le manjši del pobegne lahko v okolico, če jedrski reaktor ni zavarovan z zaščitnim hramom, ko pride do najhujše možne nezgode: taljenja cirkonijevih oblog, v katere je neprodušno spravljen uran (uranove palice). Ob takšni nezgodi pobegnejo v okolico predvsem naslednji radioaktivni izotopi: jod 131 (razpolovni čas 8,05 dni), telur (3,25 dni), ksenon 133 (5,28 dni), cesij 134 (750 dni), cesij 137 (11.000 dni) in še nekaj drugih kratkoživih izotopov. Ti radioaktivni razcepnni proizvodi so se razširili po skoraj celi Evropi, v manjši meri jih je bila deležna tudi Amerika. Svet postaja torej ena družina, zato se je potrebno še bolj dosledno držati vseh varnostnih predpisov. Ob tem pa smo spoznali še nekaj: le kaj nam pomagajo neskončni razgovori o temi: jedrska energija da ali ne, ko naši »sosedi« Francija in Belgija pridobivata čez 60% vse električne energije iz jedrskih elektrarn.

V. DIMIC

USPEŠNA PROIZVODNJA V MAJU

Proizvodni rezultati elektrogospodarskega sistema Slovenije so bili maja letos zelo ugodni. Vodne elektrarne so dale za 2, termoelektrarne pa za 17 odstotkov več energije kot v maju 1985. Z 894 milijoni kilovatin ur energije so slovenske elektrarne kar za 9,4% presegle proizvodnjo v lanskem petem mesecu.

In če primerjamo lanski in letošnji maj naprej: poraba se je povečala za 3%, dobava električne energije iz drugih republik je dosegla le eno tretjino (remont v elektrarni Ugljevik, zastoji v termoelektrarni Tuzla). Hidrološke razmere so bile izjemno dobre, žal pa je zaradi premajhnosti zmogljivosti akumulacijskih jezer veliko vode steklo čez zapornice neizkoriščene; vode je bilo toliko, da bi z njo lahko pridobili 4.564 milijonov kilovatin ur energije.

Primerjava lanskih in letošnjih prvih petih mesecev kaže, da je bila poraba letos večja za 2,3%, dobava (skupaj z izvozom in dobavo drugim republikam) pa je bila večja za 3,2%.

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Od vseh začetkov človek teži k napredku. To hotenje lahko z mrtve točke premakne le znanje. Nekateri dežele nimajo veliko naravnih bogastev, a se uspešno razvijajo—svoj napredek so zaupale strokovnjakom in njihovemu znanju.

ZNANJE JE BOGASTVO!

Če se s tem izrekom strinjate, preberite naše vabilo. Morda si tudi vi želite izpopolniti ali razširiti svoje obzorje, ker želite napredovati na svojem delovnem mestu.

SREDNJA ŠOLA KRŠKO vas vabi,

da se vpišete v enega od programov za mladino in odrasle!

PET MINUT PRED DVANAJSTO

Ekologija, energija, varčevanje ali: Spremembe družbenih planov
Revija za razvoj 2, 1986

Slovenska ekološka misel in želje elektroenergetike gospodarstva so prišle, kot že nekajkrat v preteklosti, zopet v navzkrižje. Široko zastavljeno mladinsko gibanje za čisto okolje, množično negodovanje Prekmurcev ob zamišljeni gradnji hidroelektrarne na Muri, protest občine Radovljica proti hidroelektrarni na Savi, poročilo o umiranju slovenskih gozdov in ne nazadnje črnoobilska nesreča so vodile k spoznanju, da tako naprej na Slovenskem ne more več iti. Kot da bi slutilo, kaj se vse spleta, je predsedstvo CK ZKS v januarju letošnjega leta dalo pobudo, da se v okviru RK SZDL organizira posebna problemska konferenca o energetiki in družbeni skrbi za okolje. Pobuda je bila sprejeta in na svoji seji 10. 6. 1986 je predsedstvo RK SZDL sprejelo sklep o ustanovitvi problemske konference z naslovom Ekologija, energija, varčevanje.

Popolnoma jasno je namreč postalo, da v družbenem planu SRS in usmeritvah razvoja do leta 2000 nekatere usmeritve v energetiki in gospodarstvu ne bodo prispevale k izboljšanju sedanjega stanja.

Predsedstvo RK SZDL je ugotovilo, da je degradacija človekovega okolja dosegla stopnjo, ko je potrebna odločna družbena akcija zoper škodljive pojave in zoper dosedanje nezadostno spoštovanje prostorskih in ekoloških kriterijev pri urejanju razvojne politike tako v energetiki kot širše.

Ker je načrtovano razvojno usmeritev v postopku kontinuiranega planiranja možno stalno dograjevati in ekonomsko ter tehnično preverjati, bo problemska konferenca skušala najti odgovore na naslednja vprašanja:

- katera so pota in načini, ki bodo našo energetske politike oblikovali bolj vsmer smotrne rabe, varčevanja, spreminjanja obstoječe strukture porabe in manj v načrtovanje novih energetskih objektov,

- s kakšnimi viri razpolagamo in kakšna naj bo izbira najboljših oziroma optimalnih alternativ, ki morajo med drugim omogočiti premik k izrabi alternativnih virov energije hkrati s prestrukturiranjem gospodarstva,

- kako lahko zmanjšamo stroške v energetiki,
- kako opredeliti kvaliteto življenja v razmerju do energije, določitev najmanjše potrebe po energiji v Sloveniji in temu ustrezne odločitve,

- kako ob prihodnjih posegih v prostor in okolje zagotoviti najširše in demokratično odločanje, obupostevanju lokalnih in širših družbenih interesov,

- kako je z energijo v Jugoslaviji in v svetu, energetska neodvisnost, zamenjava uvoza primarnih goriv, svetovni trg s primarnimi gorivi in mi.

MISEL
PETER NOVAK

Da bi konferenca resnično lahko odločala demokratično in odgovorno, je treba za njeno delo pripraviti strokovne podlage in preučiti alternativne možnosti, tehnične in ekonomske posledice alternativ itd. Zato bo pred konferenco interdisciplinarni sestanek strokovnjakov z vseh področij življenja, ki bodo na temeljih svojega znanja in zbranih gradiv v energetiki v SRS pripravili nove alternative in jih primerjali s sprejetim planom razvoja. Izdelane alternative bodo šle v široko javno strokovno razpravo (društva inženirjev in tehnikov, ekonomistov, sociologov, varstvo okolja, gozdarskih inženirjev in tehnikov itd.). Predvidoma bo ta razprava potekala do konca septembra, ko bo ista skupina strokovnjakov prispele pripombe in sugestije odgovorno pretehtala, sprejela oziroma vključila v ustrezne alternative razvoja. Tako popravljen material, strokovno neoporečen po alternativah ter obrazložen z vsemi posledicami, ki jih bo mogoče predvideti, bo posredovan slovenski javnosti v razpravo. Pričakujemo, da se bodo vse organizacije SZDL tvorno vključile v razpravo in se opredelile do posameznih rešitev. Problemska konferenca pa naj bi na koncu prenesla razpravo s terena na eno mesto ter skušala najti ter sprejeti eno ali več alternativ, ki bi jih posredovala predsedstvu RK SZDL kot mnenje slovenske javnosti. Pričakovati je, da bodo sklepi konference služili tako IS SRS kakor skupščini za dopolnitev planov in za nove aktivnosti na tem področju.

Ker razvojna vprašanja energetike zadevajo v vse kote našega življenja, je nujno potrebna široka, demokratična, odgovorna in dolga razprava.

Rokavica je bila vržena v areno, zato je od vseh odvisno, kako bomo tvorno ustvarjali razpoloženje za boljši energetski jutri. Ura je pet pred dvanajsto: za naše gozdove, za naše reke, za naše vire energije. Energetika in ekologija žal ne hodita z roko v roki, varčevanje in življenje v potrošniški družbi pa se zelo redko srečata. Mislim, da je zadnji trenutek, da s pomočjo razuma spremenimo smer našega razvoja tako, da nas pred bodočimi rodovi ne bo sram.

Pričakujem, da se bo sleherni Slovenec vključil v to razpravo, posebej pa še strokovnjaki v industriji, ki v bistvu diktirajo porabo primarne energije s samo proizvodnjo ali pa z energetsko in ekološko neprimernimi proizvodi za široko potrošnjo.

Upam, da bomo v jeseni dobili odgovore na lani postavljeno — v prvi številki Revije za razvoj — vprašanje: Quo vadis, slovenska energetika? Kam greš?

KOVINARSTVO IN STROJNIŠTVO

- a) oblikovalec kovin (IV. stopnja zahtevnosti)
- b) preoblikovalec kovin (IV.)
- c) strojni tehnik (V.)
- č) obratni strojni tehnik (V.), nadaljevalni program

ELEKTROTEHNIKA

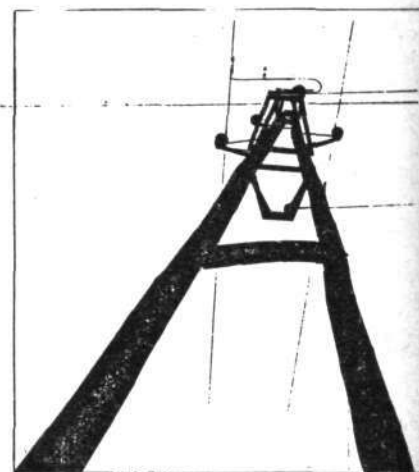
- a) električar energetik (IV.)
- b) električar elektronike (IV.)
- c) elektrotehnik energetik (V.), tudi nadalj. program elektronike (V.), tudi nadalj. program

PAPIRNIŠTVO

- a) papirničar (IV.)
- b) papirniški tehnik (V.), tudi nadalj. program

OBIŠČITE NAS ALI PA NAS POKLIČITE PO TELEFONU (068-71233)!

Pogovorili se bomo z vami o pogojih za vpis, o poteku izobraževanja idr.

REVILJA ZA RAZVOJ

V PRVEM POLLETJU 4,86 kWh ZA OSKRBO SLOVENIJE

Po podatkih SOZD elektrogospodarstva Slovenije smo v naši republiki v prvem polletju letos potrebovali oziroma potrošili za 2,4 odstotka več električne energije kot v prvih šestih mesecih lani, potrebe so letos v tem obdobju dosegle 4.857 milijonov kilovatnih ur. Prejšnji mesec so potrebe znašale 744 milijonov kWh, kar je za 4 odstotke več kot junija lani.

Klub večjim potrebam pa je bila proizvodnja v primerjalnem obdobju za 0,8 odstotka manjša kot lani, v hidroelektrarnah je bila sicer večja, v toplotnih skupaj z jedrsko pa za poldrugi odstotek manjša od tiste v lanskem prvem polletju.

Primanjkljaj smo zapolnili z energijo iz drugih republik — prejeli smo je 623 milijonov kilovatnih ur ali za 39,9 odstotka več kot v prvem polletju lani. Mi pa smo drugim republikam dobavili za 13,7 odstotka manj energije kot v prvih šestih mesecih 1985.